

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av strafflagen samt till vissa andra lagar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att strafflagen, tvångsmedelslagen, straffregisterlagen, lagen om lagring och utlämnande av straffregisteruppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen, lagen om rättegång i brottmål, förundersökningslagen, lagen om näringsförbud och polislagen ändras.

Syftet med propositionen är att komplettera genomförandet av det direktiv som gäller bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen. De lagändringar som det nationella genomförandet av direktivet förutsätter trädde i kraft i Finland den 1 april 2019. Den 1 juni 2023 tog Finland emellertid emot ett motiverat yttrande av kommissionen enligt vilket Finlands lagstiftning inte till alla delar är tillräcklig. Med anledning av det motiverade yttrandet finns det skäl att ändra lagstiftningen.

Det föreslås att missbruk av Europeiska unionens medel ska vara straffbart genom en separat straffbestämmelse och att försök till detta brott uttryckligen ska vara straffbart. Straffansvaret för juridiska personer ska tillämpas på brott som gäller tagande av muta, tagande av muta som riksdagsledamot och missbruk av Europeiska unionens medel när brottet skadar eller sannolikt skadar unionens finansiella intressen. Straffansvaret för juridiska personer tillämpas då också på brott som begåtts vid utövning av offentlig makt när den juridiska person på vars vägnar eller till vars förmån brottet har begåtts inte är en stat eller en annan offentligrättslig juridisk person som utövar offentlig makt i samband med att brottet begås eller en offentlig internationell organisation. I tvångsmedelslagen och straffregisterlagen görs de ändringar som behövs med anledning av de föreslagna ändringarna i straffbestämmelserna.

Förpliktelserna i direktivet kan anses uppfyllas i praktiken heltäckande redan nu. I de föreslagna lagarna handlar det framför allt om att lagstiftningen tillräckligt entydigt motsvarar kraven i direktivet. Lagändringarna bedöms ha relativt liten praktisk betydelse.

Dessutom korrigeras vissa fel som uppdagats i lagstiftningen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Straffbarhet för försök till missbruk av Europeiska unionens medel	4
2.2 Straffansvar för juridiska personer	7
2.3 Rättelse av ett fel i straffregisterlagen	10
2.4 Rättelse av ett fel i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen ..	10
2.5 Rättelse av hänvisningar till vissa föråldrade bestämmelser i 20 kap. i strafflagen ...	10
3 Målsättning	10
4 Förslagen och deras konsekvenser	10
4.1 De viktigaste förslagen	10
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	13
5 Alternativa handlingsvägar.....	14
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	14
5.2 Handlingsmodeller som planeras eller används i andra medlemsstater	14
6 Remissvaren och hur de har beaktats i propositionen	14
7 Specialmotivering	15
7.1 Strafflagen.....	15
7.2 Tvångsmedelslagen.....	18
7.3 Straffregisterlagen.....	19
7.4 Lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen.....	19
7.5 Lagen om rättegång i brottmål.....	19
7.6 Förundersökningslagen.....	20
7.7 Lagen om näringsförbud.....	20
7.8 Polislagen.....	20
8 Ikraftträdande	20
9 Verkställighet och uppföljning	21
10 Förhållande till andra propositioner	21
LAGFÖRSLAG.....	23
1. Lag om ändring av 1 kap. 11 § och 40 kap. i strafflagen	23
2. Lag om ändring av 10 kap. 3 och 56 § i tvångsmedelslagen.....	26
3. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen.....	27
4. Lag om ändring av 13 a § i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	30
5. Lag om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål	31
6. Lag om ändring av 2 kap. 6 § i förundersökningslagen	32
7. Lag om ändring av 3 § i lagen om näringsförbud.....	33
8. Lag om ändring av 5 kap. 28 och 54 § i polislagen.....	34
BILAGA.....	36
PARALLELLTEXTER.....	36
1. Lag om ändring av 1 kap. 11 § och 40 kap. i strafflagen	36

2. Lag om ändring av 10 kap. 3 och 56 § i tvångsmedelslagen	40
3. Lag om ändring av 6 § i straffregisterlagen	42
4. Lag om ändring av 13 a § i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	46
5. Lag om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål	48
6. Lag om ändring av 2 kap. 6 § i förundersökningslagen	49
7. Lag om ändring av 3 § i lagen om näringsförbud	50
8. Lag om ändring av 5 kap. 28 och 54 § i polislagen	51

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, nedan *direktivet*, antogs den 5 juli 2017. Direktivet innehåller minimiregler för brott som skadar unionens finansiella intressen och om straff samt frågor relaterade till dem. Enligt artikel 17.1 i direktivet skulle medlemsstaterna senast den 6 juli 2019 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Den regeringsproposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av strafflagen och 17 § i lagen om statens revisionsverk, som genomförandet av direktivet förutsatte, lämnades den 15 november 2018 (RP 231/2018 rd). Lagstiftningen trädde i kraft den 1 april 2019.

Kommissionen har med stöd av artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) inlett ett överträdelseförfarande mot Finland och vissa andra medlemsstater när det avseende det nationella genomförandet av direktivet. I överträdelseförfarandet har kommissionen gett Finland en formell underrättelse som ankom den 2 december 2021 och ett motiverat yttrande som ankom den 1 juni 2023. Dessa hänför sig till genomförandet av direktivets artikel 5.2 (straffbarhet för försök) när det gäller brott som definieras i artikel 4.3 (förskingring av unionens medel) samt genomförandet av artikel 6 (straffansvar för juridiska personer) när det gäller de brott som definieras i artikel 4.2 a (passiv korruption) och i artikel 4.3. Överträdelseförfarandet som kommissionen inlett pågår fortfarande.

Vid justitieministeriet har som tjänsteuppdrag beretts ett förslag med kompletterande lagändringar för att säkerställa att lagstiftningen uppfyller förpliktelseerna i direktivet.

Utkastet till regeringens proposition var på remiss den 3–30 november 2023.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten på adressen <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning> under numret [OM070:00/2023](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Straffbarhet för försök till missbruk av Europeiska unionens medel

Nuläge

Artikel 4.3 och artikel 5.2 i direktivet förutsätter att det är straffbart om en offentlig tjänsteman försöker göra åtaganden eller betala ut medel eller anslå eller använda tillgångar i strid med deras ändamål på ett sätt som skadar unionens finansiella intressen (se närmare RP 231/2018 rd, s. 31). I direktivet definieras inte vad som i det avses med begreppet försök, så begreppet får definieras närmare i den nationella rätten.

I artikel 4.4 definieras vad som avses med offentlig tjänsteman i direktivet. Det här fastställer personkretsen som omfattas av kriminaliseringsskyldigheterna i direktivet. Enligt artikel 4.4 a i direktivet avses med offentlig tjänsteman en unionstjänsteman eller nationell tjänsteman, inklusive en nationell tjänsteman från en annan medlemsstat och en nationell tjänsteman från ett tredjeland. I led i definieras unionstjänsteman, bland annat genom att hänvisa till EU:s rättsakter som hänför sig till frågan. Enligt led ii avses med nationell tjänsteman en tjänsteman eller offentlig tjänsteman enligt den definition som gäller enligt nationell rätt i den medlemsstat

eller det tredjeland där personen utför sina uppgifter. När det gäller rättsliga åtgärder beträffande en nationell tjänsteman från en medlemsstat eller en nationell tjänsteman från ett tredjeland, vilka initierats av en annan medlemsstat, behöver den sistnämnda staten emellertid tillämpa definitionen av nationell tjänsteman endast i den mån den definitionen är förenlig med dess nationella rätt. Enligt direktivet omfattar begreppet nationell tjänsteman också en person som innehar en verkställande, administrativ eller judiciell tjänst på nationell, regional eller lokal nivå och en person som innehar en lagstiftande tjänst på nationell, regional eller lokal nivå.

Artikel 4.3 i direktivet har i fråga om brott som begåtts av en tjänsteman, utländsk tjänsteman eller en anställd vid ett offentligt samfund ansetts genomförd genom bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning i 40 kap. 7 § i strafflagen (RP 231/2018 rd, s. 63–64, LaUB 21/2018 rd, s. 5–7). Enligt 1 mom. i den paragrafen ska tjänstemannen dömas för missbruk av tjänsteställning om tjänstemannen i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan 1) bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som ska iakttas i tjänsteutövning, när han eller hon deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller 2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller henne eller under hans eller hennes omedelbara tillsyn. Betydelsefullt för tolkningen av 1 punkten i bestämmelsen är preciseringen i förarbetena till lagen om att brott mot olika plikter även beskriver det gärningssätt som innebär att en person är skyldig att göra någonting, men försummar sin plikt (RP 77/2001 rd, s. 48/II).

I fråga om riksdagsledamöter genomförs artikel 4.3 i direktivet genom bestämmelsen i 40 kap. 8 a § i strafflagen om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot, som fogades till lagen i samband med behandlingen av regeringspropositionen i riksdagen (LaUB 21/2018 rd). Om en riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte för att skada unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, ska riksdagsledamoten för missbruk av Europeiska unionens medel dömas till böter eller fängelse i högst två år.

I 40 kap. 11 § i strafflagen definieras centrala persongrupper så som tjänsteman, en person som sköter offentligt förtroendeuppdrag, en offentligt anställd arbetstagare, en utländsk tjänsteman och en person som utövar offentlig makt. Väsentligt med tanke på genomförandet av direktivet är också bestämmelserna om tillämpningsområdet i 12 § med vilka man preciserar personkretsen för i kapitlet avsedda brott. De här bestämmelserna uppfyller det som artikel 4.3 i direktivet förutsätter om den personkrets som omfattas av tillämpningsområdet (RP 231/2018 rd, s. 26–34).

I 5 kap. i strafflagen föreskrivs med allmänna bestämmelser om straffbarhet för försök till brott. Enligt 1 § 1 mom. i kapitlet bestraffas försök till ett brott endast om försöket är straffbart enligt de bestämmelser som gäller det uppsåtliga brottet. Enligt 2 mom. har en gärning framskridit till ett försök till brott när gärningsmannen har börjat begå brottet och då åstadkommit fara för att brottet fullbordas. Försök till brott föreligger också när en sådan fara inte orsakas, om faran har uteblivit endast av tillfälliga orsaker.

Utifrån straffbestämmelsen i 40 kap. 7 § i strafflagen är en gärning som har framskridit endast till försök inte straffbar enligt den direkta ordalydelsen i bestämmelsen. Den finska lagstiftningen har också till denna del ansetts uppfylla den förpliktelse som gäller straffbarhet

för försök som förutsätts i artikel 5.2 i direktivet. Det här motiveras i regeringspropositionen på följande sätt:

”Likväl noteras att straffbestämmelsen anses uppfylla kriminaliseringsåläggandet i artikel 4.3, som förutsätter bland annat att unionens finansiella intressen skadas. I rekvisitet för missbruk av tjänsteställning ingår däremot inte något villkor om att skada faktiskt har uppstått. Följaktligen kan det redan nu anses straffbart enligt nationell lagstiftning att försöka förfara på ett sådant sätt att unionens finansiella intressen skadas. Det verkar därför inte vara nödvändigt att i lag göra försök till missbruk av tjänsteställning straffbart på grund av direktivet.” (RP 231/2018 rd, s. 37)

På motsvarande sätt har den bestämmelse om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot, som fogades till lagen i samband med utskottsbehandlingen av propositionen, ansetts uppfylla skyldigheten i direktivet om att straffbelägga försök (LaUB 21/2018 rd, s. 8–10).

Att redan försök till missbruk av Europeiska unionens medel som avses i artikel 4.3 är straffbart visar utöver det som konstaterats ovan bland annat högsta domstolens nyligen meddelade avgörande HD 2013:17. Av avgörandet framgår det för det första att en tjänsteman kan göra sig skyldig till ett brott enligt 40 kap. 7 § i strafflagen då tjänstemannen bryter mot 6 § i förvaltningslagen, där det allmänt föreskrivs om rättsprinciperna inom förvaltningen (exempelvis punkt 57). Enligt denna bestämmelse i förvaltningslagen ska en myndighet använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag och myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen. Av avgörandet framgår det dessutom att avgörande för uppfyllandet av rekvisitet för gärningen är i vilket syfte tjänstemannen har handlat. Till exempel huruvida beslutet de facto har sådana verkningar som eftersträfvats ges endast liten betydelse vid bedömningen av syftet att dra nytta (punkterna 27 och 31).

Dessutom är det skäl att beakta att också straffbestämmelsen som gäller förskingring i 28 kap. 4 § i strafflagen genomför för sin del artikel 4.3 samt artikel 5.2 i direktivet. Rekvisitet för förskingring omfattar sådana i artikel 4.3 avsedda brott där en tjänsteman tillägnar sig penningmedel eller annan lös egendom som tjänstemannen har i sin besittning. Försök till förskingring är uttryckligen straffbart enligt 28 kap. 4 § 4 mom. i strafflagen. Bestämmelsen kan anses kriminalisera i stor utsträckning de gärningar och försök till gärningar som avses i artikel 4.3 i direktivet.

Statistik

Åren 2019-2021 meddelades i genomsnitt 26 domar per år för brott som avses i 40 kap. i strafflagen. I de flesta fallen var straffet böter och i de övriga fallen villkorligt fängelse. För missbruk av tjänsteställning meddelades i genomsnitt två domar per år. För grovt missbruk av tjänsteställning meddelades under den nämnda perioden endast en dom, år 2021 dömdes en till villkorligt fängelse. Under 2021 meddelades sammanlagt 7 domar för tagande av muta och 2 domar för grovt tagande av muta. Under åren 2019 och 2020 meddelades endast en dom för dessa brott, för grovt tagande av muta. För tagande av muta som riksdagsledamot eller grovt tagande av muta som riksdagsledamot meddelades inga domar under åren 2019–2021. Det finns inte uppgifter om hur många av de brott som nämns ovan som eventuellt haft koppling till Europeiska unionens finansiella intressen. Man kan i vilket fall som helst konstatera att sådana brott torde vara relativt sällsynta.

Bedömning av nuläget

Med anledning av kommissionens motiverade yttrande har det funnits skäl att bedöma huruvida straffbarheten för försök till missbruk av EU-medel är tillräckligt entydig i den omfattning som direktivet förutsätter.

Även om de olika typerna av gärningar som gäller försök till missbruk av unionens medel är straffbara på det sätt som konstaterats ovan, är det möjligt att upptäcka situationer där det inte är helt klart huruvida lagstiftningen är tillräcklig med tanke på förpliktelseerna i direktivet. Det här beror i synnerhet på att ordalydelsen i direktivet förpliktar att straffbelägga redan försök till *förberedande åtgärder* för missbruk av medel, så som försök att göra åtaganden eller anslå medel för felaktiga syften. Det här kan exempelvis vara gärningar där gärningsmannen försöker anslå EU-medel som han eller hon indirekt förvaltar till ett felaktigt ändamål, men redan anslåendet av medlen misslyckas genom att exempelvis en tredje part förhindrar det.

På det sätt som konstateras ovan omfattar rekvisitet för missbruk av tjänsteställning också sådana här gärningar, eftersom skadepåföljd inte förutsätts i rekvisitet. Det är dock möjligt att anse att denna omständighet inte räcker till för att visa att försök till förberedande åtgärder är straffbara i den omfattning som direktivet kan anses förutsätta. Att göra åtaganden eller anslå medel för felaktiga ändamål, som inte orsakar skada, är inte exakt samma gärning som att försöka göra åtaganden eller anslå medel för felaktiga ändamål, som direktivet förutsätter att är straffbart. Det verkar inte heller möjligt att konstatera att det alltid finns en sådan ”tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttas i tjänsteutövning” som avses i 40 kap 7 § i strafflagen, som redan försök till förberedande åtgärd bryter mot. Detta kan vara fallet särskilt om gärningsmannen är en sådan unionstjänsteman eller annan utländsk tjänsteman som avses i artikel 4.4 a led i i direktivet. Om det i sådana här fall inte finns en tydlig norm som påvisar brott mot tjänsteplikt eller den inte tydligt har överträtts, är gärningen inte straffbar som missbruk av tjänsteställning och inte heller som brott mot tjänsteplikt enligt 40 kap. 9 §. Inte heller försök till förskingring enligt 28 kap 4 § i strafflagen uppfylls i fall där medlen inte är i gärningsmannens ”besittning”.

På motsvarande sätt är det möjligt att anse att inte heller 40 kap. 8 a § i strafflagen som tillämpas på en riksdagsledamots gärningar nödvändigtvis i tillräcklig grad entydigt omfattar gärningar som förblir på försöksnivå, eftersom det inte specifikt föreskrivs om straffbarhet för försök.

Ovan beskrivna situationer av tillämpning av lag har veterligen inte i praktiken förekommit och det finns inte skäl att anta att sådana i praktiken är allmänna. Trots detta finns det utifrån kommissionens motiverade yttrande skäl att anse, att den lagstiftning som genomför direktivet också till denna del borde ändras så att den tillräckligt entydigt uppfyller förpliktelseerna i direktivet. Därför ska försök till missbruk av unionens medel tydligare och mer heltäckande än för närvarande vara straffbara.

2.2 Straffansvar för juridiska personer

Nuläge

Enligt artikel 6.1 i direktivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att juridiska personer kan hållas ansvariga för de brott som avses i artiklarna 3, 4 och 5, om de begås till deras förmån av en person som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom den juridiska personen, grundad på a)

behörighet att företräda den juridiska personen, b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

Enligt artikel 6.2 ska medlemsstaterna även vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan hållas ansvariga när brister i den övervakning eller kontroll som ska utföras av en person som avses i punkt 1 i den här artikeln har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennas förmån begå något av de brott som avses i artikel 3, 4 eller 5.

Enligt definitionen i artikel 2.1 b avses med juridisk person ”varje enhet som har rättskapacitet enligt tillämplig rätt, med undantag av stater eller offentliga organ vid utövandet av offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer.” Definitionen är etablerad i EU-direktiv som gäller straffrätt.

Om passiv korruption föreskrivs i artikel 4.2 a enligt vilken medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att passiv och aktiv korruption, om den begåtts uppsåtligt, utgör brott. Med passiv korruption avses en handling som en offentlig tjänsteman utför för att, direkt eller genom en mellanhand, för egen eller för tredje mans räkning, begära eller erhålla förmåner, oavsett art, eller acceptera ett löfte om en sådan förmån för att i strid med sina skyldigheter utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid utövandet av tjänsten på ett sätt som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen. Innehållet i artikel 4.3 om förskingring har beskrivits ovan i avsnitt 2.1.

I Finland genomförs förpliktelsen i artikel 4.2 a i direktivet genom straffbestämmelsen i 40 kap. 1 § i strafflagen om tagande av muta och i 4 § i det kapitlet om tagande av muta som riksdagsledamot. Bestämmelserna som genomför artikel 4.3 i direktivet har beskrivits ovan.

I 9 kap. i strafflagen finns allmänna bestämmelser om straffansvar för juridiska personer. Enligt 1 § 1 mom. i kapitlet ska för brott som har begåtts i ett samfunds, en stiftelses eller någon annan juridisk persons verksamhet på yrkande av åklagaren dömas till samfundsbot, om en sådan påföljd föreskrivs för brottet i denna lag. Enligt 2 § 1 mom. i kapitlet döms en juridisk person till samfundsbot, om någon som hör till ett av dess lagstadgade organ eller annars hör till dess ledning eller utövar faktisk beslutanderätt inom den juridiska personen har varit delaktig i brottet eller tillåtit att brottet har begåtts eller om i den juridiska personens verksamhet inte har iakttagits den omsorg och försiktighet som krävs för att förebygga brottet. Enligt 3 § 1 mom. i kapitlet anses ett brott begånget i en juridisk persons verksamhet, om gärningsmannen har handlat på den juridiska personens vägnar eller till dess förmån och gärningsmannen hör till den juridiska personens ledning eller står i tjänste- eller arbetsförhållande till denna eller gärningsmannen har handlat på uppdrag av en representant för den juridiska personen.

Bedömningen av huruvida förpliktelseerna som gäller straffansvaret för juridiska personer i artikel 6.1 och 6.2 uppfylls berörs när det kommer till sådan passiv korruption och förskingring av unionens medel som avses i direktivet således delvis av straffbestämmelserna i 40 kap. 1 och 4 § i strafflagen och i den föreslagna 8 a §. I samband med genomförandet av direktivet har man inte separat föreskrivit om straffansvar för juridiska personer när det gäller gärningarna i bestämmelserna. Utifrån en helhetsbedömning har det ansetts att verksamhet som avses i artikel 4.2 och 4.3 i direktivet är, när den utförs av en tjänsteman som avses i artikel 4.4, utövande av offentliga maktbefogenheter som avses i artikel 2.1 b. Med beaktande av definitionen i artikel 2.1 b har det således ansetts att det inte finns behov att inkludera bestämmelserna i 40 kap. i strafflagen om straffansvar för juridiska personer (RP 231/2018 rd, s. 37–47).

Till denna del kan det också beaktas, att en juridisk person till vars förmån ett brott som medför ekonomisk vinning har begåtts, kan vara straffrättsligt ansvarig för penningtvätt. Med stöd av 32 kap. 6 § i strafflagen ska bland annat den som tar emot, använder eller innehar egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott för att bereda sig eller någon annan nytta, för att dölja eller maskera vinningens eller egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet, dömas för penningtvätt. Även försök till detta brott är straffbart. Med stöd av 32 kap. 14 § i strafflagen tillämpas bestämmelserna om juridiska personers straffansvar i strafflagen på penningtvättsbrott. En juridisk persons straffansvar vid penningtvätt omfattar ändå inte nödvändigtvis alla brott för vilka direktivet förutsätter straffansvar för juridiska personer. Straffbarheten begränsas till denna del också väsentligt av att straffansvaret för juridiska personer enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen inte tillämpas på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt.

Bedömning av nuläget

Med anledning av kommissionens motiverade yttrande har det funnits skäl att bedöma huruvida lagstiftningen fullständigt uppfyller förpliktelseerna om straffansvar för juridiska personer enligt artikel 6.1 och 6.2 i direktivet till den del det är fråga om brott som gäller passiv korruption och förskingring av unionens medel.

Eftersom straffansvaret för juridiska personer i definitionen i artikel 2.1 b inte utesluts endast på basis av utövandet av offentliga maktbefogenheter är det möjligt att anse att direktivet förpliktar att utsträcka straffansvaret för juridiska personer också till sådana brott i samband med utövning av offentlig makt som görs för andra offentliga samfunds vinning än de som avses i definitionen.

Exempel:

(1) En EU-tjänsteman kan ha ett behörigt tillstånd till ett litet familjeföretag. Tjänstemannen har befogenheter att erlagga betalningar på unionens vägnar. Tjänstemannen överför obehörigt unionens medel till det egna familjeföretagets bankkonto.

(2) En tjänsteman lovar att missbruka EU-medel i utbyte mot en utlovad muta. Mutan kan handla om annat än direkta monetära förmåner (exempelvis ensamrätt), vars avsikt är att gynna en sådan privaträttslig juridisk person i vilken tjänstemannen verkar i en ledande ställning med sitt bisysslotillstånd.

I exempelfallen är det motiverat att anse, att brottet begås i den förmånstagande juridiska personens verksamhet på det sätt som avses i 9 kap. 3 § 1 mom. i strafflagen, eftersom brottet begås till den juridiska personens förmån. Då det i 40 kap. i strafflagen inte föreskrivs om straffansvar för juridiska personer och man på grund av 9 kap. 1 § 2 mom. inte kan tillämpa straffansvaret på juridiska personer på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt även om penningtvättsbrott föreligger, är det möjligt att anse att det inte föreskrivs om straffansvar för juridiska personer i den omfattning som direktivet förutsätter.

Även om ovan beskrivna situationer veterligen inte i praktiken förekommit och det inte finns skäl att anta att sådana i praktiken är allmänna, finns det utifrån kommissionens motiverade yttrande skäl att anse, att den lagstiftning som genomför direktivet också till denna del borde ändras så att den tillräckligt entydigt uppfyller förpliktelseerna i direktivet. Därför ska det separat föreskrivas om straffansvar för juridiska personer när det gäller tagande av muta och tagande

av muta som riksdagsledamot samt det föreslagna missbruk av Europeiska unionens medel som föreslås bli straffbart.

2.3 Rättelse av ett fel i straffregisterlagen

I propositionen föreslås också en ändring av 6 § 4 mom. i straffregisterlagen (770/1993). Avsikten med den föreslagna ändringen är att korrigera ett fel i ordalydelsen i regeringspropositionen 299/2022 rd och i ett moment i lagen om ändring av straffregisterlagen (744/2023). Förslaget hänför sig inte till genomförandet av direktivet.

2.4 Rättelse av ett fel i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I propositionen föreslås också att 13 a § 1 mom. i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (214/2012) ändras. Bestämmelsen i fråga är en del av den kompletterande nationella lagstiftning som med stöd av regeringspropositionen 106/2022 rd stiftades för att tillämpa förordning (EU) 2019/816 om inrättande av ett centraliserat system för identifiering av medlemsstater som innehar uppgifter om fällande domar mot tredjelandsmedborgare och statslösa personer (Ecris-TCN) för att komplettera det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister och om ändring av förordning (EU) 2018/1726 (nedan *förordningen om Ecris-TCN*). Avsikten med den föreslagna ändringen är att korrigera ett fel i ordalydelsen i momentet som uppkommit vid riksdagsbehandlingen av regeringspropositionen 106/2022 rd. Förslaget hänför sig inte till genomförandet av direktivet.

2.5 Rättelse av hänvisningar till vissa föråldrade bestämmelser i 20 kap. i strafflagen

I propositionen föreslås också att 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997), 2 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen (805/2011), 3 § 3 mom. 3 punkten i lagen om näringsförbud (1059/1985) och 5 kap. 28 § 3 mom. i polislagen (872/2011) ändras. I de nämnda bestämmelserna kvarstår felaktiga hänvisningar till upphävda bestämmelser i 20 kap. i strafflagen som var i kraft innan totalreformen av kapitlet (723/2022) trädde i kraft den 1 januari 2023. Genom de föreslagna ändringarna korrigeras bestämmelserna så att de hänvisar till gällande bestämmelser. Förslagen hänför sig inte till genomförandet av direktivet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att komplettera och förtydliga lagstiftningen när det gäller straffbarhet för försök till brott och straffansvar för juridiska personer så att Finlands lagstiftning tillräckligt entydigt uppfyller förpliktelse i direktivet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Straffbarhet för försök

Enligt förslaget ändras bestämmelserna i 40 kap. i strafflagen så att försök till missbruk av Europeiska unionens medel är straffbart på ett tydligare och mer omfattande sätt än för närvarande.

Det är mest ändamålsenligt att göra detta genom att i strafflagen införa en ny straffbestämmelse om missbruk av Europeiska unionens medel och att uttryckligen försök till detta brott är straffbart. Brotsrekvisitet motsvarar enligt förslaget när det kommer till området för straffbarhet i sak den nuvarande bestämmelsen om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot, kompletterad med en uttrycklig bestämmelse om straffbarhet för försök. Rekvisitet för det här brottet omfattar således de gärningar som avses i artikel 4.3 i direktivet samt försök till dem på det sätt som artikel 5.2 förutsätter. Den personkrets som brottet omfattar begränsas dock inte till enbart riksdagsledamöter utan omfattar också andra personkretsar för vilka detta brott i enlighet med artikel 4.4 i direktivet ska kriminaliseras. I fortsättningen tillämpas således i regel endast en straffbestämmelse på missbruk av unionens medel eller försök till det.

Det finns inte behov att separat föreskriva om försök till brott som gäller andra typer av missbruk av tjänsteställning. Lagtekniskt är således införande av en separat straffbestämmelse en tydlig lösning som också bäst motsvarar syftet, det vill säga att försök till missbruk av unionens medel ska vara straffbart på ett tydligare och mer omfattande sätt än för närvarande. På gärningarna i fråga tillämpas således inte längre bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning. Då den nya bestämmelsen är en specialbestämmelse tillämpas den också i stället för bestämmelsen om förskingring. En separat bestämmelse om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot är inte längre nödvändig.

Det är inte motiverat att till sin klandervärdhet jämställa ett försök med en fullbordad gärning och det föreslås därför att försök föreskrivs som straffbart i ett separat moment så att en lindrigare straffskala tillämpas i enlighet med 5 kap. 1 § 3 mom. i strafflagen. Inte heller i direktivet jämföras till sin allvarlighetsgrad försök med fullbordad gärning (artikel 5.2 och artikel 7 i direktivet).

För missbruk av Europeiska unionens medel föreskrivs också en grov gärningsform. Detta är nödvändigt för att förpliktelserna som gäller maximalt fängelsestraff i artikel 7 i direktivet fortfarande ska uppfyllas. Syftet med propositionen är inte heller att lindra den straffrättsliga bedömningen av gärningarna i fråga. Enligt förslaget hör eftertraktande av avsevärd nytta eller strävan efter särskilt kännbar olägenhet eller skada till skärpningsgrunderna. Dessa grunder motsvarar den nuvarande bestämmelsen om grovt missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot (40 kap. 8 b § i strafflagen). Genom dessa bestämmelser genomförs artikel 7.3 i direktivet (RP 231/2018 rd, s. 43–47).

Att brottet begås särskilt planmässigt eller hänsynslöst är för närvarande också en skärpningsgrund när det gäller missbruk av Europeiska unionens medel för andra än riksdagsledamöter. Det här beror på att skärpningsgrunden i fråga utgör rekvisitet för grovt missbruk av tjänsteställning, men inte rekvisitet för grovt missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot (LaUB 21/2018 rd, s. 11). Även om artikel 7 i direktivet inte förutsätter denna skärpningsgrund för någon gärningsgrupp föreslås det i propositionen att särskild planmässighet eller hänsynslöshet även inkluderas i rekvisitet för grovt missbruk av Europeiska unionens medel, för att bedömningen av sådana brott inte ska lindras från närvarande. Genom denna bestämmelse omfattar skärpningsgrunden i fråga i fortsättningen också gärningar som utförts av riksdagsledamöter, vilket är motiverat med tanke på enhetligheten.

På grund av de ovan föreslagna lagändringarna finns det skäl att göra behövliga ändringar närmast av teknisk natur i 1 kap. 11 § 12 punkten i strafflagen om tillämpningsområdet för finsk straffrätt. I punkten föreskrivs om undantag från kravet på dubbel straffbarhet på grund av förpliktelserna i artikel 11 i direktivet (se RP 231/2018 rd, s. 49).

Straffansvar för juridiska personer

På tagande av muta enligt 40 kap. 1 § i strafflagen, tagande av muta som riksdagsledamot enligt 4 § och missbruk av Europeiska unionens medel enligt den föreslagna 8 a § samt på dessa brotts grova gärningsformer tillämpas straffansvar för juridiska personer. Detta genomförs genom att det till 40 kap. fogas en ny bestämmelse om tillämpande av straffansvar för juridiska personer.

På det sätt som konstateras ovan i avsnitt 2.2 kan det anses att direktivet förutsätter att det föreskrivs om straffansvar för juridiska personer också för sådana fall där en person gör sig skyldig till ifrågavarande brott enligt 40 kap. i strafflagen då personen utövar offentlig makt i samband med att brottet begås och brottet begås till förmån för en annan juridisk person än ett offentligt samfund som utövar offentlig makt, i vilket gärningsmannen är i en sådan ansvarsposition som avses i 9 kap. 2 § 1 mom. i strafflagen. Enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen tillämpas bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer i kapitlet inte på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt. Därför ska ett uttryckligt undantag till bestämmelsen föreskrivas när det gäller ifrågavarande brott enligt 40 kap. i strafflagen. Ett sådant undantag är inte problematiskt med tanke på principen om att staten inte ska straffa sig själv och andra utövare av offentlig makt med anledning av brott som skett vid utövandet av denna offentliga makt (RP 95/1993 rd, s. 24). Vid sådana gärningar sker tjänstemannens utövning av offentlig makt inte hos den juridiska person på vars vägnar eller till vars förmån brottet begås.

Straffbestämmelserna om tagande av muta och tagande av muta som riksdagsledamot kriminaliserar också sådana gärningar som förpliktelserna i direktivet inte omfattar och det har inte heller ansetts att det ur ett nationellt perspektiv finns behov att föreskriva om straffansvar för juridiska personer för sådana här gärningar. Om straffansvar för juridiska personer föreskrivs när det gäller dessa brott endast i den omfattning som förpliktelserna i direktivet kan anses kräva, det vill säga i den mån gärningen skadar eller sannolikt kan skada unionens finansiella intressen.

Övrig lagstiftning

Eftersom de gärningar som omfattas av det föreslagna rekvisitet för grovt missbruk av Europeiska unionens medel inte längre straffas som grovt missbruk av tjänsteställning utelämnas möjligheten när det gäller dessa gärningar att använda teleavlyssning med stöd av 10 kap. 3 § 3 mom. 6 punkten i tvångsmedelslagen (806/2011), om den nämnda bestämmelsen lämnas oförändrad. Enligt förarbetena som gäller saken har avsikten varit att till denna del utvidga rätten till teleavlyssning till att gälla grov skadegörelse samt grova ekonomiska brott som har begåtts i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke, när synnerligen stor ekonomisk vinning har eftersträfvats eller brottet har begåtts särskilt planmässigt (RP 52/2002 rd). Eftersom det vid grovt missbruk av Europeiska unionens medel kan vara fråga om sådana gärningar är avsikten inte att till denna del inskränka de tillgängliga tvångsmedlen. Det finns också skäl att se till att det vid utredningen av brott som gäller missbruk av unionens medel också i fortsättningen finns tillgång till motsvarande tvångsmedel som vid utredningen av brott som gäller missbruk av nationella offentliga medel. Därför föreslås det i propositionen att teleavlyssning utifrån nuvarande grunder kan användas också vid grovt missbruk av Europeiska unionens medel i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke när det genom brottet har eftersträfvats synnerligen stor vinning och brottet har begåtts särskilt planmässigt. På grund av detta är enligt förslaget teleavlyssning möjlig också då den misstänkta personen till ett sådant brott är riksdagsledamot. Denna utvidgning av personkretsen är principiellt inte betydande eftersom teleavlyssning redan för närvarande i regel kan användas på motsvarande sätt oberoende av den misstänkta personens ställning i samband med de brott som anges i 10 kap. 3

§ i tvångsmedelslagen (806/2011), när de övriga villkoren i bestämmelsen uppfylls. Detta avviker inte heller från riksdagsledamöternas immunitet om vilken det föreskrivs i 30 § i grundlagen.

Med stöd av 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 54 § i polislagen omfattas vanligt missbruk av tjänsteställning av tillämpningsområdet för bestämmelserna om överskottsinformation. När det i fortsättningen föreskrivs separat om missbruk av Europeiska unionens medel inskränks tillämpningsområdet för tvångsmedlet i fråga till denna del, om inte brottet i fråga fogas till att omfattas av 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 54 § i polislagen. När det gäller missbruk av tjänsteställning har möjligheten att använda överskottsinformation med stöd av tvångsmedelslagen och polislagen ansetts motiverad eftersom man i dem deltar i beslutsfattandet som gäller användning av samhällets medel och korruptiv verksamhet i samband med denna typ av verksamhet på många sätt är skadlig både för enskilda medborgare och för hela samhället. Därför finns det ett stort intresse av att utreda dem (RP 217/2022 rd, s. 56–58, LaUB 30/2022 rd, s. 15).

Även om vanligt missbruk av tjänsteställning till sitt tillämpningsområde är ett mer omfattande brott än det föreslagna missbruk av Europeiska unionens medel kan befogenheten att använda överskottsinformation motiveras på motsvarande sätt också när det gäller missbruk av Europeiska unionens medel. Dessutom finns också skäl att till denna del se till att det vid utredningen av brott som gäller missbruk av unionens medel också i fortsättningen finns tillgång till motsvarande tvångsmedel som vid utredningen av brott som gäller missbruk av nationella offentliga medel. Av dessa skäl föreslås i propositionen att det till tillämpningsområdet för 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 54 § i polislagen fogas det föreslagna missbruket av Europeiska unionens medel.

På grund av att försök till missbruk av Europeiska unionens medel och till grovt missbruk av Europeiska unionens medel enligt propositionen föreslås bli straffbara utvidgas tvångsmedlen som gäller gärningarna i fråga på motsvarande sätt till att omfatta också försök till dessa brott (11 kap. 1 § i tvångsmedelslagen).

I 6 § 6 mom. i straffregisterlagen (770/1993) föreskrivs om en persons rätt att få ett straffregisterutdrag om sig själv för bedömning av det goda anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. Enligt paragrafen antecknas i utdraget uppgifter om avgöranden genom vilka personen har dömts för brotten som separat räknas upp i paragrafen. De här brotten hänför sig till överträdelser av nationella regler på områdena handelsrätt, insolvensrätt, lagstiftning om finansiella tjänster, lagstiftning för bekämpning av penningtvätt, lagstiftning om bedrägeri eller förpliktelser avseende yrkesmässigt ansvar. Till dessa hör missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot enligt 40 kap. 8 a § i strafflagen och grovt missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot enligt 40 kap. 8 b i strafflagen (RP 228/2021 rd, s. 20–24). För att 6 § 6 mom. i straffregisterlagen fortfarande ska gälla de brott som avses i de sistnämnda bestämmelserna föreslås det att det i momentet hänvisas vidare till de föreslagna bestämmelserna om kriminalisering av motsvarande gärningar. Även om också tillämpningsområdet förutom rubriceringen av bestämmelserna ändras, motsvarar hänvisningen till dem i 6 § 6 mom. i straffregisterlagen syftet med denna bestämmelse (RP 228/2021 rd, s. 20–24, 64–65).

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Förpliktelserna i direktivet kan anses uppfyllas i praktiken heltäckande redan nu. I de föreslagna lagarna handlar det framför allt om att lagstiftningen tillräckligt entydigt motsvarar kraven i direktivet. Till den del de föreslagna nya bestämmelserna utvidgar straffbarheten bedöms det att brott som omfattas av deras tillämpningsområde sällan förekommer. Lagändringarna bedöms därför ha relativt liten praktisk betydelse och de bedöms inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser.

En tydligare kriminalisering av de brott som avses i direktivet klargör också Europeiska åklagarmyndighetens behörighet i Finland eftersom Europeiska åklagarmyndighetens behörighet grundar sig på de brott som definieras i direktivet såsom de införlivats i medlemsstaternas nationella rättsordningar (artikel 4 och 22 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten).

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Det går inte att svara på den kritik kommissionen framför i överträdelseförfarandet på annat sätt än genom lagstiftning. De föreslagna lagarna kan utifrån motiveringen i avsnitt 4.1 anses vara det bästa lagstiftningsmässiga genomföringssättet.

5.2 Handlingsmodeller som planeras eller används i andra medlemsstater

Det har inte gjorts en täckande rättsjämförelse om den lagstiftning som är föremål för propositionen eftersom den informationen inte anses ha en central betydelse för bedömningen av helheterna i fråga. När det gäller straffbarhet för försök till tjänstebrott är det i propositionen fråga om hur tydlig och omfattande lagstiftningen är på en mycket detaljerad nivå och på ett sätt som hänför sig till särdrag i det nationella rättssystemet. När det gäller straffansvar för juridiska personer kan man utifrån den senaste jämförande rättsliga utredningen som finns tillgänglig beakta, att av Finlands jämförelseländer har man varken i Sverige eller Norge allmänt utelämnat utövning av offentlig makt från straffansvaret för juridiska personer (Jussi Tapani, Straffansvar för juridiska personer - nuläge och utvecklingsbehov, Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar, 2020:22, s. 33–36 (på finska)).

6 Remissvaren och hur de har beaktats i propositionen

Sammanlagt 11 utlåtanden lämnades om utkastet till regeringspropositionen. Utlåtanden lämnades av följande instanser och personer: riksdagens justitieombudsmans kansli, Helsingfors tingsrätt, centralkriminalpolisen, Rättsregistercentralen, professor Matti Tolvanen, Östra Finlands universitet, Finlands Advokatförbund, Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry, Suomen Syyttäjähdistys ry, Tullen, arbets- och näringsministeriet och riksåklagarens byrå.

Utlåtandena finns tillgängliga i sin helhet i statsrådets projektregister på adressen: <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM070:00/2023>

Utkastet till regeringsproposition fick ett brett stöd i utlåtandena. De föreslagna lagändringarna ansågs i stor utsträckning vara motiverade och tillräckliga för att uppfylla förpliktelserna i direktivet.

Suomen syyttäjähdistys framförde i sitt utlåtande att vanligt missbruk av Europeiska unionens medel bör fogas till bestämmelserna som gäller de brott som utgör grund för användning av överskottsinformation enligt 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 54 § i polislagen, eftersom samma sak för närvarande också gäller vanligt missbruk av tjänsteställning för vilka motsvarande gärningar i nuläget är straffbara. Motsvarande synpunkter framfördes också av Juristförbundet, Tullen och riksåklagarens byrå. Riksdagens justitieombudsmans kansli hade till denna del inget att anmärka på lagförslagen, men konstaterade att den föreslagna lösningen i vissa situationer kan leda till att man för att främja undersökningen också skulle anmäla missbruk av tjänsteställning som misstänkt brottsbenämning för att möjliggöra användningen av överskottsinformation. I samband med den fortsatta beredningen av regeringspropositionen har det ansetts motiverat att ändra lagförslagen så att det till de brott som utgör grund för användning av överskottsinformation i 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen och 5 kap. 54 § i polislagen fogas det föreslagna missbruket av Europeiska unionens medel.

Enligt utlåtandet från riksdagens justitieombudsmans kansli ansågs ställningstagandet om lagkonkurrens i propositionens motivering för kategorisk. Detta ställningstagande i motiveringen har i samband med den fortsatta beredningen inte ansetts motiverat att ändra, men det har förtydligats.

I några utlåtanden framfördes också kommentarer om betydelsen av tydliga bestämmelser särskilt i fråga om straffansvaret för juridiska personer. I samband med den fortsatta beredningen har motiveringen till propositionen preciserats.

Lagförslagen som gäller rättelser av vissa fel som blivit kvar i lagstiftningen och som inte hänför sig till genomförandet av direktivet har fogats till propositionen först i samband med den fortsatta beredningen.

7 Specialmotivering

7.1 Strafflagen

1 kap. Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §. Kravet på dubbel straffbarhet. I 2 mom. 12 punkten föreslås ändringar främst av teknisk natur som grundar sig på förpliktelse i direktivet och på andra föreslagna lagändringar (RP 231/2018 rd, s. 49–50, 61). Eftersom avsikten är att avvika från kravet på dubbel straffbarhet vid brott som gäller missbruk av unionens medel föreslås det att det i punkten inte längre hänvisas till 40 kap. 7 och 8 § i strafflagen om missbruk av tjänsteställning utan till de föreslagna 8 a och 8 b §. Även preciseringen om att undantaget endast gäller missbruk av unionens medel stryks som onödigt eftersom de föreslagna 8 a och 8 b § endast gäller sådana gärningar.

40 kap. Om tjänstebrott

8 a §. Missbruk av Europeiska unionens medel. Enligt förslaget finns det i 1 mom. en särskild straffbestämmelse som gäller missbruk av unionens medel. Brottsrekvisitet motsvarar förutom när det gäller personkretsen den nuvarande bestämmelsen om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot (LaUB 21/2018 rd, s. 8–10, RP 231/2018 rd, s. 63–64). Med stöd av den föreslagna bestämmelsen straffas en tjänsteman eller riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom och denne i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte för att skada unionens finansiella intressen. ”Unionens finansiella intressen” definieras i artikel 2.1

a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 till vilken det hänvisas i momentets ordalydelse och avser följande:

”alla inkomster, utgifter och tillgångar som omfattas av, förvärvats genom eller ska betalas till i) unionens budget, ii) budgetarna för unionens institutioner, organ och byråer som upprättats i enlighet med fördragen eller budgetar som direkt eller indirekt förvaltas och övervakas av dem.”

Enligt förslaget är straffet för missbruk av Europeiska unionens medel böter eller fängelse i högst två år.

I fortsättningen finns det inte längre skäl att på sådana gärningar tillämpa bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning. Någon separat bestämmelse om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot finns inte längre. Då man utifrån den föreslagna bestämmelsen i praktiken endast bedömer huruvida någon av gärningarna som avses i 1 mom. fullföljts, förutsätter straffbarheten när det gäller tjänstemän inte längre nödvändigtvis påvisande av överträdelse av den norm som definierar tjänsteplikten på det sätt som brottsrekvisitetet för missbruk av tjänsteställning förutsätter.

I 40 kap. 12 § i strafflagen föreskrivs om tillämpning av bestämmelserna i 40 kap. också på andra persongrupper än tjänstemän och riksdagsledamöter. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är inte att i sak begränsa den personkrets som omfattas av tillämpningsområdet. Därför görs de ändringar som behövs i kapitlets 12 § på det sätt som anges nedan.

I det föreslagna 8 a § 2 mom. föreskrivs att tjänstemannen enligt prövning kan dömas till avsättning, som för närvarande vid motsvarande brott.

I 3 mom. föreskrivs uttryckligen att försök till brott är straffbart. Med stöd av det föreslagna momentet är det således straffbart om en tjänsteman eller riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom i detta uppdrag försöker reservera, anvisa, betala ut eller använda denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte för att skada unionens finansiella intressen. Gärningens straffbarhet som försök bedöms enligt de allmänna bestämmelserna i 5 kap. i strafflagen.

Det är värt att notera, att med stöd av 1 mom. straffas som fullbordad gärning även sådana misslyckade försök till missbruk av medel som inte förblir enbart försök utan som uppfyller rekvisitet i 1 mom. Om någon exempelvis lyckas reservera eller anvisa medel till ett felaktigt ändamål med avsikt att skada unionens finansiella intressen är gärningen straffbar som ett fullbordat brott enligt 1 mom. även om gärningen inte framskrider så långt att den skadar unionens finansiella intresse, till exempel på grund av att överföringen av medlen till fel konto förhindras.

Det är möjligt att det på en gärning som hör till rekvisitetet för något annat än missbruk av Europeiska unionens medel och som har samband med missbruk av unionens medel också i fortsättningen kan tillämpas enbart straffbestämmelsen för missbruk av tjänsteställning. Det här beror på att tillämpningsområdet för bestämmelsen om missbruk av tjänsteställning är mycket omfattande. I ett sådant fall kan straffbestämmelsen i fråga tillämpas utan att den föreslagna specialbestämmelsen om missbruk av Europeiska unionens medel hindrar det.

8 b §. Grovt missbruk av Europeiska unionens medel. I paragrafen föreskrivs om den grova gärningsformen av missbruk av Europeiska unionens medel. Enligt förslaget är skärpningsgrunderna i 1 mom. desamma som för motsvarande gärningar i nuvarande

straffbestämmelse för grovt missbruk av tjänsteställning (RP 213/2018 rd, s. 45–46, RP 55/88, s. 64, LaUB 21/2018 rd, s. 10–11). Straffet för grovt missbruk av Europeiska unionens medel är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Dessutom ska tjänstemannen dömas till avsättning. Straffskalan är således densamma som den som nu tillämpas på motsvarande gärningar enligt 40 kap. 8 eller 8 b §. För att gärningen ska dömas som grov förutsätts det dessutom att brottet också bedömt som en helhet är grovt.

Enligt 2 mom. är också försök till brott som bestraffas som grovt straffbart.

12 §. Bestämmelser om tillämpningsområdet. I 3 mom. 1–3 punkterna och i 4 och 5 mom. görs de ändringar som grundar sig på förpliktelse i direktivet och på andra föreslagna lagändringar, genom vilka det säkerställs att området för straffbarhet när det gäller persongrupper inte inskränks (RP 231/2018 rd, s. 26–34, 64).

I 5 mom. föreskrivs det om tillämpningen av bestämmelserna i kapitlet på en ledamot av ett utländskt parlament. Eftersom de föreslagna 8 a och 8 b § i fortsättningen utöver riksdagsledamöter gäller även tjänstemän och det i dem för deras del föreskrivs om avsättning, föreskrivs det i 12 § 5 mom., i vilket det hänvisas till dessa paragrafer, för tydlighetens skull att avsättningspåföljden inte gäller ledamöter av ett utländskt parlament. En ledamot av ett utländskt parlament jämföras i högre grad med en riksdagsledamot, som inte har tjänsteansvar och inte kan avsättas.

15 §. Straffansvar för juridiska personer. Enligt 1 mom. tillämpas på tagande av muta enligt 40 kap. 1 § i strafflagen, tagande av muta som riksdagsledamot enligt 4 § och missbruk av Europeiska unionens medel enligt den föreslagna 8 a § samt på dessa brotts grova gärningsformer vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer. Ordalydelsen hänvisar till de allmänna bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer i 9 kap. i strafflagen.

Enligt förslaget förutsätter tillämpningen av straffansvaret för juridiska personer också att brottet skadar eller sannolikt kan skada de unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen. Betydelsen av denna ordalydelse förtydligas ovan, i motiveringen till den föreslagna 8 a §.

Straffansvaret för juridiska personer tillämpas således inte på brott som inte skadar eller sannolikt inte kan skada unionens finansiella intresse, oberoende av om avsikten var att skada eller inte. Inte heller förpliktelse i direktivet förutsätter att det föreskrivs om straffansvar för juridiska personer för sådana gärningar.

I 2 mom. föreskrivs om ett begränsat undantag till bestämmelsen i 9 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen enligt vilken bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer i kapitlet inte tillämpas på brott som begåtts vid utövande av offentlig makt. Undantagsbestämmelsen till 9 kap. 1 § 2 mom. är nödvändig eftersom det i 40 kap. 1 och 4 § och i den föreslagna 8 a § till denna del är fråga om brott där offentlig makt används (RP 231/2018 rd, s. 37–43). Avsikten är inte att ändra tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. i strafflagen till övriga delar.

I momentet avses med offentligrättslig juridisk person de offentligrättsliga juridiska personer som nämns i 40 kap. 11 § 1 punkten till den del deras uppgifter kan omfatta utövande av offentlig makt som hänför sig till användningen av EU-medel. Med offentlig internationell organisation avses detsamma som med motsvarande term i 11 § 4 punkten, det vill säga varje

internationell eller övernationell organisation som bildats av stater, regeringar eller andra offentliga internationella organisationer. (RP 77/2001 rd, s. 50–53)

Utifrån det som föreskrivs i momentet omfattar således straffansvaret för juridiska personer fall där en fysisk person genom att utöva offentlig makt begår ett brott på en sådan juridisk persons vägnar eller till en sådan persons förmån som är en privaträttslig sammanslutning eller stiftelse eller en sådan offentligrättslig juridisk person som i samband med att brottet begås inte utövar offentlig makt. Med utövande av offentlig makt hänvisas i det sistnämnda till utövande av offentlig makt i samband med användningen av EU-medel. Exempel på sådana typer av gärningar finns ovan i avsnitt 2.2. En juridisk persons straffansvar är således inte uteslutet ens när den juridiska person som gagnas utövar offentlig makt som inte har samband med användningen av EU-medel, oberoende av om den juridiska personen är privat- eller offentligrättslig.

En juridisk persons straffansvar går däremot inte att tillämpa när brottet begås på en sådan offentligrättslig juridisk persons vägnar eller till förmån för denna som i samband med att brottet begås utövar offentlig makt som hänför sig till användningen av EU-medel. I en sådan här situation är det i allmänhet fråga om den juridiska person som den fysiska person som begått brottet verkar i exempelvis i tjänsteförhållande till, i uppgifter som hänför sig till användning av EU-medel. När det gäller brott som begåtts på en offentligrättslig internationell organisations vägnar eller till förmån för en sådan, är ett straffansvar för juridiska personer uteslutet oberoende av om personerna utövade sådan offentlig makt eller inte.

Paragrafens 2 mom. grundar sig på definitionen i artikel 2.1 b i direktivet, i vilken det med juridisk person avses ”varje enhet som har rättskapacitet enligt tillämplig rätt, med undantag av stater eller offentliga organ vid utövandet av offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer.”

7.2 Tvångsmedelslagen

10 kap. Hemliga tvångsmedel

3 §. Teleavlyssning och dess förutsättningar. Det föreslås att 3 mom. 6 punkten ändras så att den också gäller det föreslagna grova missbruket av Europeiska unionens medel. Syftet med ändringen är, som det konstateras ovan i avsnitt 4.1, att bibehålla möjligheten att använda teleavlyssning också i fortsättningen, då motsvarande gärningar inte längre bestraffas som grovt missbruk av tjänsteställning. Tillstånd till teleavlyssning kan således enligt förslaget beviljas då övriga villkor uppfylls och när personen är skäligen misstänkt för grovt missbruk av Europeiska unionens medel i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke. En förutsättning är dessutom att den misstänkte är en person som omfattas av tillämpningsområdet för straffbestämmelsen i fråga, det vill säga är en sådan tjänsteman eller riksdagsledamot som avses i straffbestämmelsen. Också i fråga om detta brott tillämpas 4 mom. i samma paragraf enligt vilken en ytterligare förutsättning för tillstånd enligt 3 mom. är att det genom brottet har eftersträfvats synnerligen stor vinning och att brottet har begåtts särskilt planmässigt.

Teleavlyssning ska under motsvarande förutsättningar vara möjlig även då brottsmisstanken gäller försök till grovt missbruk av Europeiska unionens medel (11 kap. 1 § i tvångsmedelslagen).

56 §. Användning av överskottsinformation. Det föreslås att 2 mom. 9 punkten ändras så att den också gäller det föreslagna missbruket av Europeiska unionens medel. Syftet med ändringen är, som det konstateras ovan i avsnitt 4.1, att bibehålla möjligheten att använda

överskottsinformation också i fortsättningen, då motsvarande gärningar inte längre bestraffas som grovt missbruk av tjänsteställning. Förutsättningarna för användning av överskottsinformation ändras inte i övrigt. Enligt förslaget får överskottsinformation således användas endast om användningen av överskottsinformation kan antas vara av synnerligen stor vikt för utredningen av brottet.

Möjligheten till användning av överskottsinformation gäller också den föreslagna bestämmelsen om grovt missbruk av Europeiska unionens medel på grund av detta brotts maximistraff.

7.3 Straffregisterlagen

6 §. Enligt förslaget ändras hänvisningen i 4 mom. som gäller straffregisterutdrag som ges för en sådan uppgift som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården så att det i utdraget antecknas förutom de uppgifter som nämns i 6 § 2 mom. även de uppgifter som nämns i 6 § 3 mom. De uppgifter som nämns i 3 mom. är uppgifter om avgöranden som erhållits från andra EU-medlemsstater genom vilka personen har dömts till ett brott som motsvarar ett brott som avses i 2 mom. samt uppgifter i lagringsregistret som gäller en finsk medborgare om domar som meddelats i andra EU-medlemsstater genom vilka personen har dömts till ett brott som motsvarar ett brott som avses i 2 mom. Om informationsutbyte av straffregisteruppgifter föreskrivs i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (214/2012).

Det föreslås att 6 mom. ändras så att det inte längre hänvisar till bestämmelserna om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot enligt 40 kap. 8 a § i strafflagen och grovt missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot enligt 40 kap. 8 b i strafflagen utan till de kriminaliseringar som föreslås i propositionen och som ersätter dessa straffbestämmelser. Förutom rubriceringen ändras också den personkrets som omfattas av straffbestämmelserna till vilka det hänvisas på det sätt som föreslås i denna proposition. På grund av detta antecknas i fortsättningen i straffregisterutdraget brott som gäller missbruk av unionens medel också för andra än riksdagsledamöter. I momentet korrigeras samtidigt också vissa föråldrade laghänvisningar. Dessutom ändras momentets struktur genom att dela upp det i numrerade punkter. Den sistnämnda ändringen görs för att förbättra läsbarheten av momentet och inverkar inte på innehållet i bestämmelsen.

Det föreslås att 7 mom. ändras så att sista meningen i 6 mom. i sak flyttas till dess början. Ändringen görs på grund av den ovan nämnda ändringen i 6 mom. struktur och inverkar inte på innehållet i bestämmelsen.

7.4 Lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

13 a §. Införande av uppgifter i Ecris-TCN-systemet. Enligt förslaget kompletteras ordalydelsen i 1 mom. så att det förutom de tredjelandsmedborgare som avses i artikel 3.7 i Ecris-TCN-förordningen som dömts för brott också omfattar medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen som även är medborgare i ett tredjeland.

Förslaget motsvarar i sak den reglering som föreslogs i regeringens proposition 106/2022 rd samt villkoren i artikel 2 och 5 i Ecris-TCN-förordningen. Vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 106/2022 rd förtydligades innehållet i momentet genom att till ordalydelsen foga sådana i artikel 3.7 i förordningen avsedda tredjelandsmedborgare som dömts

för brott. Artikel 2 i förordningen förutsätter ändå att ordalydelsen omfattar unionsmedborgare som även är medborgare i ett tredjeland.

7.5 Lagen om rättegång i brottmål

1 kap. Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §. I 1 mom. 1 punkten har felaktiga hänvisningar till de upphävda 20 kap. 1, 4, 5, 6, 8 a och 8 b § i strafflagen blivit kvar. Det föreslås att punkten ändras så att det i stället för till de paragrafer som upphävts hänvisas till 20 kap. 1, 3, 4, 5, 9, 14, 16 och 18 § i strafflagen, som trädde i kraft den 1 januari 2023 i stället för de upphävda paragraferna. I övrigt ändras punkten inte.

7.6 Förundersökningslagen

2 kap. Vilka som deltar i förundersökning

6 §. *Biträde och stödperson.* I 2 mom. har felaktiga hänvisningar till de upphävda 20 kap. 9 och 9 a § i strafflagen blivit kvar. Det föreslås att momentet ändras så att det i stället för till de paragrafer som upphävts hänvisas till 20 kap. 16 och 18 § i strafflagen, som trädde i kraft den 1 januari 2023 i stället för de upphävda paragraferna (se RP 13/2022 rd). I övrigt ändras momentet inte.

7.7 Lagen om näringsförbud

3 §. *Förutsättningarna för näringsförbud.* I 3 mom. 3 punkten har felaktiga hänvisningar till de upphävda 20 kap. 9 och 9 a § i strafflagen blivit kvar. Det föreslås att punkten ändras så att det i stället för till de paragrafer som upphävts hänvisas till 20 kap. 16 och 18 § i strafflagen, som trädde i kraft den 1 januari 2023 i stället för de upphävda paragraferna (se RP 13/2022 rd). I övrigt ändras punkten inte.

7.8 Polislagen

5 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information.

28 §. *Täckoperationer och förutsättningar för sådana.* I 3 mom. har en felaktig hänvisning till den upphävda 17 kap. 19 § i strafflagen blivit kvar. Paragrafen innehöll en straffbestämmelse om innehav av barnpornografisk bild. Momentet ändras så att hänvisningen till den upphävda paragrafen avlägsnas. I övrigt ändras momentet inte. I stället för den upphävda 17 kap. 19 § i strafflagen tillämpas straffbestämmelsen i 20 kap. 21 § för innehav av bild som på ett sexuellt sätt visar barn som trädde i kraft den 1 januari 2023 (se RP 13/2022 rd). Eftersom maximistraffet för detta brott är fängelse i två år tillämpas 28 § 3 mom. i polislagen på det utan särskilt omnämnande.

54 §. *Användning av överskottsinformation.* Det föreslås att 2 mom. 9 punkten ändras så att den också gäller det föreslagna missbruket av Europeiska unionens medel. Syftet med ändringen är, som det konstateras ovan i avsnitt 4.1, att bibehålla möjligheten att använda överskottsinformation också i fortsättningen, då motsvarande gärningar inte längre bestraffas som grovt missbruk av tjänsteställning. Förutsättningarna för användning av överskottsinformation ändras inte i övrigt.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 april 2024.

Tidsfristen för genomförande av direktivet löpte ut den 6 juli 2019. På grund av det överträdelseförfarande som kommissionen inlett är det således skäl att utan dröjsmål införa den föreslagna lagstiftningen som kompletterar genomförandet av direktivet.

Den föreslagna ändringen av lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen föreslås träda i kraft utan dröjsmål eftersom det är fråga om en rättelse av ett fel i den lagstiftning som kompletterar Ecris-TNC-förordningen. Likaså bör den föreslagna lagändringen i 6 § 4 mom. i strafflagen och de bestämmelser som hänvisar till 20 kap. i strafflagen träda i kraft utan dröjsmål eftersom det är fråga om rättelse av fel i bestämmelserna.

Med tanke på tillämpningen av lagarna ska även tidpunkten för ikraftträdandet vara tydlig och lättfattlig.

9 Verkställighet och uppföljning

De föreslagna lagar som hänför sig till genomförandet av direktivet sänds skriftligen till kommissionen efter att de trätt i kraft enligt förpliktelse i artikel 17 i direktivet.

10 Förhållande till andra propositioner

Den straffrättsliga legalitetsprincipen som det föreskrivs om i 8 § i grundlagen innehåller ett krav i fråga om lagstiftningens exakthet. Enligt den ska brottsrekvisitet för varje brott anges tillräckligt exakt i lag så att det utifrån en bestämmelses ordalydelse ska gå att sluta sig till om en gärning eller försummelse är straffbar eller inte. I de föreslagna lagändringarna som hänför sig till genomförandet av direktivet är det framför allt fråga om att förtydliga lagstiftningen och man har strävat efter att formulera bestämmelserna så exakt och noggrant avgränsat som möjligt. Det här främjar uppfyllandet av kraven enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen.

När det gäller straffbarhet går man inte längre än vad genomförandet av förpliktelserna i direktivet och den interna konsekvensen i den nationella strafflagstiftningen kan anses förutsätta och som kan anses nödvändigt och proportionerligt. Inverkan på området för straffbarhet är ganska liten. Också utvidgningen av straffansvaret för juridiska personer är relativt litet till tillämpningsområdet och inverkar inte på området för straffbarhet. De föreslagna lagändringarna kan bedömas ha relativt liten praktisk betydelse.

Grundlagsutskottet har förhållit sig restriktivt till användningen av överskottsinformation vid utredning av sådana brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mindre än tre år. Utifrån utskottets utlåtandepraxis är det således exceptionellt att uppta brott som bestraffas lindrigare till att omfattas av bestämmelserna i 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen. Enligt utskottet har det ändå inte funnits hinder för att ta in vissa sådana enstaka brott för att omfattas av bestämmelsen om användning av överskottsinformation, för vilka maximistraffet är fängelse i två år men som till grovhetsgraden ändå kan jämföras med andra brott som utgör en förutsättning för användningen av överskottsinformation och som uppfyller de krav på begränsning av skyddet för förtroliga meddelanden enligt 10 § i grundlagen (GrUU 32/2013 rd, s. 7/I, GrUU 98/2022 rd, s. 4-5).

I samband med behandlingen av de ändringar i 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen som trädde i kraft i oktober 2023, genom vilka bland annat missbruk av tjänsteställning fogades till bestämmelsens tillämpningsområde, konstaterade grundlagsutskottet att lagutskottet noggrant ska bedöma utvidgningar av bestämmelsen i tvångsmedelslagen mot den bakgrund som framförts i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 98/2022 rd). Lagutskottet ansåg i samband med behandlingen av ändringsförslagen till tvångsmedelslagen i fråga att utvidgningen var godtagbar (LaUB 30/2022 rd, s. 13–17) men ansåg i ljuset av grundlagsutskottets iakttagelser att det är viktigt att konsekvenserna av ändringarna i användningen av överskottsinformation och hur ändringarna riktas till brott av olika allvarlighetsgrad bevakas och att behovet av ändringar i bestämmelserna vid behov utreds (se även RSv 305/2022 rd, uttalande 2). Den reglering som föreslås i propositionen utvidgar inte väsentligt myndigheternas befogenheter som gäller användning av överskottsinformation, utan tanken är att bibehålla dem när det kommer till gärningar som bestraffas som missbruk av Europeiska unionens medel även om gärningarna i fortsättningen omfattas av en föreslagen separat straffbestämmelse. Då inverkan när det kommer till bestämmelserna om brott som gäller missbruk av Europeiska unionens medel på området för straffbarhet är litet är dess inverkan på tvångsmedlet i fråga mycket litet till sin betydelse. Att bevara befogenheterna för användning av överskottsinformation också för detta brott är motiverat utifrån de skäl som anges i propositionen. Till denna del är propositionen tillbörlig med tanke på grundlagen.

Då de föreslagna lagändringarna också gäller riksdagsledamöter kan man konstatera att grundlagsutskottet har ansett att grundlagsbestämmelserna om en riksdagsledamots ställning kräver att ledamotens yttrande- och handlingsfrihet säkerställs i all verksamhet som hör till ledamotsuppdraget, men bestämmelserna i grundlagen befriar ändå inte ledamoten från ansvar för straffbara handlingar (GrUU 68/2010 rd, s. 3/II, GrUB 54/1982 rd, s. 4/I). Grundlagsutskottet har inte sett något hinder i grundlagen för att föreskriva att en ledamots klandervärda handlande med tanke på ledamotsuppdraget är straffbart, om bestämmelserna annars uppfyller de krav som följer av grundlagen och om de inte obefogat äventyrar ledamotens möjligheter att sköta uppdraget fritt och ostört (GrUU 29/2001 rd, s. 2/II). Den föreslagna regleringen blir således inte problematisk med tanke på grundlagen och den föreslagna regleringen avviker inte från riksdagsledamöternas immunitet om vilken det föreskrivs i 30 § i grundlagen.

De föreslagna lagändringarna gäller reglering vars förhållande till grundlagen har bedömts mer ingående särskilt i regeringens proposition RP 231/2018 rd (s. 64–65). Den här bedömningen finns det av ovan nämnda skäl inte orsak att ändra på.

Förslaget till ändring av lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen gäller sådan reglering vars förhållande till grundlagen bedömts i regeringens proposition 106/2022 rd.

Förhållandet mellan granskningen av brottslig bakgrund i samband med uppgifter som avses i lagen om tillsynen över social- och hälsovården och grundlagen har bedömts i regeringens proposition 299/2022 rd.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 1 kap. 11 § och 40 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen (39/1889) 40 kap. 12 § 3 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 368/2019,
ändras 1 kap. 11 § 2 mom. 12 punkten, 40 kap. 8 a och 8 b § samt 12 § 3 mom. 1 och 2 punkten samt 4 och 5 mom., sådana de lyder, 1 kap. 11 § 2 mom. 12 punkten och 40 kap. 8 a och 8 b § samt 12 § 3 mom. 1 och 2 punkten samt 5 mom. i lag 368/2019 och 40 kap. 12 § 4 mom. i lag 586/2019, samt
fogas till 40 kap. en ny 15 § som följer:

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §

Kravet på dubbel straffbarhet

Även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

12) i 40 kap. 8 a eller 8 b §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

40 kap.

Om tjänstebrott

8 a §

Missbruk av Europeiska unionens medel

Om en tjänsteman eller riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte för att skada unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten för *missbruk av Europeiska unionens medel* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att tjänstemannen är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.
Försök är straffbart.

8 b §

Grovt missbruk av Europeiska unionens medel

Om vid missbruk av Europeiska unionens medel

- 1) eftertraktas avsevärd nytta,
- 2) åsyftas särskilt kännbar olägenhet eller skada, eller
- 3) brottet begås särskilt planmässigt eller hänsynslöst,

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten för *grovt missbruk av Europeiska unionens medel* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt tjänstemannen dessutom till avsättning.
Försök är straffbart.

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

På utländska tjänstemän tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden,

- 1) bestämmelserna i 1–3, 8 a, 8 b och 14 § i detta kapitel,
- 2) bestämmelserna i 5, 7, 8, 9 och 10 § i detta kapitel, om det är fråga om en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet,

Bestämmelserna i 1–3, 5, 7, 8, 9, 10 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, på utländska tjänstemän som på det sätt som avses i 5 a kap. 57 § 3 mom. i polislagen eller 20 § 3 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet agerar eller använder en metod för underrättelseinhämtning på finskt territorium.

Bestämmelserna i 4, 4 a, 8 a, 8 b och 14 § i detta kapitel tillämpas med undantag för avsättningspåföljden även på ledamöter av utländska parlament.

15 §

Straffansvar för juridiska personer

På sådant missbruk av Europeiska unionens medel, grovt missbruk av Europeiska unionens medel, tagande av muta, grovt tagande av muta, tagande av muta som riksdagsledamot och grovt tagande av muta som riksdagsledamot, som skadar eller sannolikt skadar unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Trots vad som föreskrivs i 9 kap. 1 § 2 mom. ska bestämmelserna i 1 mom. tillämpas, om den juridiska person på vars vägnar eller till vars förmån brottet har begåtts inte är en stat eller en

annan offentligrättslig juridisk person när den utövar offentlig makt i samband med att brottet begås eller en offentlig internationell organisation.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 10 kap. 3 och 56 § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 10 kap. 3 § 3 mom. 6 punkten och 56 § 2 mom. 9 punkten, av dem den sistnämnda sådan den lyder i lag 452/2023, som följer:

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Tillstånd till teleavlyssning kan också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

6) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning eller grovt missbruk av Europeiska unionens medel,

56 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

9) tagande av muta, brott mot tjänstehemlighet, missbruk av tjänsteställning eller missbruk av Europeiska unionens medel, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 4, 6 och 7 mom., sådana de lyder, 4 mom. i lag 744/2023 samt 6 och 7 mom. i lag 208/2022, som följer:

6 §

En person har rätt att få ett straffregisterutdrag som avses i 2 mom. beträffande sig själv också för att kunna verka som klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011). Då antecknas utöver de uppgifter som anges i 2 och 3 mom. ovan uppgifter om avgöranden genom vilka personen har dömts för spridning av våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen. Dessutom har personen rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv i vilket antecknas de uppgifter som nämns i 2 och 3 mom. ovan för en uppgift som avses i 28 § i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023).

Utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för en sådan bedömning av gott anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster till företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. I utdraget antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för

1) olovligt bedrivande av verksamhet som värdepapperscentral enligt 8 kap. 11 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017) eller olovligt bedrivande av verksamhet som central motpart enligt 12 § i det kapitlet,

2) kreditgivarbrott enligt 23 § 1 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (186/2023) eller brott vid förmedling av person-till-person-lån enligt 2 mom. i den paragrafen,

3) ombudsbrott enligt 22 § i lagen om ombud för obligationsinnehavare (574/2017),

4) gräsrotsfinansieringsbrott enligt 22 § i lagen om tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster (203/2022),

5) olovligt ordnande av handel med finansiella instrument enligt i 13 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017),

6) hypoteksbanksbrott enligt 48 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer (151/2022),

7) fastighetsfondsbrott enligt 25 § i lagen om fastighetsfonder (1173/1997),

8) kreditinstitutsbrott enligt 21 kap. 2 § i kreditinstitutslagen (610/2014) eller brott mot bestämmelserna om utdelning av kreditinstituts medel enligt 3 § i det kapitlet,

9) betalningsinstitutsbrott enligt 49 § i lagen om betalningsinstitut (297/2010),

10) aktiebolagsbrott enligt 25 kap. 1 § i aktiebolagslagen (624/2006),

11) andelslagsbrott enligt 27 kap. 1 § i lagen om andelslag (421/2013),

12) pantlånebrott enligt i 37 § 1 mom. i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992),

13) brott enligt strafflagen enligt följande:

a) registeranteckningsbrott enligt 16 kap. 7 §, brott mot näringsförbud enligt 16 kap. 11 §, givande av muta enligt 16 kap. 13 §, grovt givande av muta enligt 16 kap. 14 §, givande av muta åt riksdagsledamot enligt 16 kap. 14 a § eller grovt givande av muta åt riksdagsledamot enligt 16 kap. 14 b §,

b) förskingring enligt 28 kap. 4 § eller grov förskingring enligt 28 kap. 5 §,

c) skattebedrägeri enligt 29 kap. 1 §, grovt skattebedrägeri enligt 29 kap. 2 §, skatteförseelse enligt 29 kap. 4 §, arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri enligt 29 kap. 4 a §, grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri enligt 29 kap. 4 b §, olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri enligt 29 kap. 4 c §, subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 5 §, grovt subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 6 §, subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 § eller grovt subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 a §,

d) marknadsföringsbrott enligt 30 kap. 1 §, konkurrensbrott enligt 30 kap. 2 §, konsumentkreditbrott enligt 30 kap. 3 §, givande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 7 §, grovt givande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 7 a §, tagande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 8 §, grovt tagande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 8 a §, bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 §, grovt bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 a §, bokföringsbrott av oaktsamhet enligt 30 kap. 10 § eller revisionsbrott enligt 30 kap. 10 a §,

e) häleri enligt 32 kap. 1 §, grovt häleri enligt 32 kap. 2 §, yrkesmässigt häleri enligt 32 kap. 3 §, häleri av oaktsamhet enligt 32 kap. 4 §, penningtvätt enligt 32 kap. 6 §, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, stämpling till grov penningtvätt enligt 32 kap. 8 § eller penningtvätt av oaktsamhet enligt 32 kap. 9 §,

f) finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §, finansiering av en terrorist enligt 34 a kap. 5 a § eller finansiering av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 b §,

g) bedrägeri enligt 36 kap. 1 §, grovt bedrägeri enligt 36 kap. 2 §, försäkringsbedrägeri enligt 36 kap. 4 § eller missbruk av förtroendeställning enligt 36 kap. 5 §,

h) penningförfalskning enligt 37 kap. 1 §, grov penningförfalskning enligt 37 kap. 2 §, lindrig penningförfalskning enligt 37 kap. 3 §, förberedelse till penningförfalskning enligt 37 kap. 4 §, användning av falska pengar enligt 37 kap. 5 §, innehav av falska pengar enligt 37 kap. 6 §, spridning av penningimitation enligt 37 kap. 7 §, betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 8 §, grovt betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 9 § eller förberedelse till betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 11 §,

i) sekretessbrott enligt 38 kap. 1 §,

j) oredlighet som gäldenär enligt 39 kap. 1 §, grov oredlighet som gäldenär enligt 39 kap. 1 a §, gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 2 §, grovt gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 3 §, gäldenärssvek enligt 39 kap. 4 § eller gynnande av borgenär enligt 39 kap. 6 §,

k) tagande av muta enligt 40 kap. 1 §, grovt tagande av muta enligt 40 kap. 2 §, mutförseelse enligt 40 kap. 3 §, tagande av muta som riksdagsledamot enligt 40 kap. 4 §, grovt tagande av muta enligt 40 kap. 4 a §, missbruk av Europeiska unionens medel enligt 40 kap. 8 a § eller grovt missbruk av Europeiska unionens medel enligt 40 kap. 8 b §,

l) värdepappersmarknadsbrott som avses i 51 kap.,

14) brott mot bestämmelserna om investeringstjänstbrott enligt 16 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster (747/2012) eller brott mot bestämmelserna om utdelning av värdepappersföretags medel enligt 4 § i det kapitlet,

15) placeringsfundsbrott enligt 27 kap. 4 § 1 mom. i lagen om placeringsfonder (213/2019),

16) sparbanksbrott enligt 127 § i sparbankslagen (1502/2001),

17) AIF-brott enligt 22 kap. 5 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014).

I ett i 6 mom. avsett utdrag antecknas också uppgifter om ett beslut genom vilket en person med stöd av bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av de bestämmelser som nämns i det momentet har dömts för ett brott som motsvarar den gärning som nämns i det momentet. När ett utdrag som avses i 1–6 mom. begärs ska det ändamål för vilket utdraget behövs uppges. Ett utdrag som avses i 2–6 mom. ges endast till den som utdraget gäller.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 13 a § i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (214/2012) 13 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 73/2023, som följer:

13 a §

Införande av uppgifter i Ecris-TCN-systemet

Rättsregistercentralen ska i en sådan uppgiftspost enligt artikel 5 i förordningen som centralen skapat i ett i förordningen avsett system för identifiering av medlemsstater, nedan *Ecris-TCN-systemet*, i fråga om sådana i artikel 3.7 i förordningen avsedda tredjelandsmedborgare och sådana medborgare i en medlemsstat som även är medborgare i ett tredjeland, som dömts för brott föra in

1) i straffregistret antecknade uppgifter som nämns i 2 § 3 mom. 1 punkten i straffregisterlagen samt pseudonymer eller alias, om Rättsregistercentralen har tillgång till dem, och den dömande medlemsstatens kod,

2) i bötesregistret antecknade uppgifter om den dömdes namn, personbeteckning eller, om personbeteckningen inte är känd, födelsetid och medborgarskap samt i fråga om avgöranden som har antecknats i bötesregistret uppgifter i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem om den dömdes födelsestat och födelseort, kön, eventuella tidigare namn samt pseudonymer eller alias, om Rättsregistercentralen har tillgång till dem, och den dömande medlemsstatens kod,

3) uppgifter om fingeravtryck som har tagits med stöd av 9 kap. 3 § 1 och 3 mom. samt 3 a § i tvångsmedelslagen (806/2011).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 1 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 670/2014, som följer:

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

Åklagaren får på eget eller en parts initiativ vidta åtgärder för att lägga fram ett domsförslag och för att det ska behandlas i en rättegång som avses i 5 b kap., om

1) det för det misstänkta brottet inte föreskrivs strängare straff än fängelse i sex år och det inte är fråga om brott som avses i 20 kap. 1, 3–5, 9, 14, 16 eller 18 § eller 21 kap. 4, 5, 6 a eller 7–15 § i strafflagen (39/1889), och

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 6 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 2 kap. 6 § 2 mom., sådant det lyder i lag
1181/2014, som följer:

2 kap.

Vilka som deltar i förundersökning

6 §

Biträde och stödperson

I fråga om rätten att anlita ett biträde vid förundersökningen, en framställning till domstolen om att ett biträde eller en stödperson ska förordnas samt biträdets behörighet när det gäller någon annan person som har varit föremål för ett koppleribrott som avses i 20 kap. 10 eller 11 § i strafflagen (39/1889) än en målsägande tillämpas 4 kap. 10 § i denna lag. I fråga om rätten för ett biträde och en stödperson för en sådan person att vara närvarande när huvudmannen förhörs tillämpas vad som i 7 kap. 12 § föreskrivs om en parts biträde och den som förordnats till stödperson för en målsägande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om näringsförbud

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om näringsförbud (1059/1985) 3 § 3 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag
1179/2014, som följer:

3 §

Förutsättningarna för näringsförbud

Dessutom kan en person som avses i 2 § meddelas näringsförbud, om han eller hon vid
drivandet av rörelse har gjort sig skyldig till

3) ett brott som har riktat sig mot en person som är yngre än 18 år och som är straffbart enligt
20 kap. 10 eller 11 § i strafflagen eller försök eller medverkan till ett sådant brott,

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 5 kap. 28 och 54 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 28 § 3 mom. och 54 § 2 mom. 9 punkten, av dem 54 §
2 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 492/2023, som följer:

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

28 §

Täckoperationer och förutsättningar för sådana

Polisen får rikta en datanätsbaserad täckoperation mot en person, om det på grund av
personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog kan antas att denne kommer att göra sig
skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

54 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan
antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna
strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

9) tagande av muta, brott mot tjänsthemlighet, missbruk av tjänsteställning eller missbruk av
Europeiska unionens medel, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 25 januari 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Justitieminister Leena Meri

1.

Lag

om ändring av 1 kap. 11 § och 40 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen (39/1889) 40 kap. 12 § 3 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 368/2019,

ändras 1 kap. 11 § 2 mom. 12 punkten, 40 kap. 8 a och 8 b § samt 12 § 3 mom. 1 och 2 punkten samt 4 och 5 mom., sådana de lyder, 1 kap. 11 § 2 mom. 12 punkten och 40 kap. 8 a och 8 b § samt 12 § 3 mom. 1 och 2 punkten samt 5 mom. i lag 368/2019 och 40 kap. 12 § 4 mom. i lag 586/2019, samt
fogas till 40 kap. en ny 15 § som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §

Kravet på dubbel straffbarhet

Även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

12) i 40 kap. 7, 8, 8 a eller 8 b §, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen och om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

11 §

Kravet på dubbel straffbarhet

Även om det i lagen på gärningsorten inte föreskrivs något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

12) i 40 kap. 8 a eller 8 b §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

40 kap.

Om tjänstebrott

8 a §

*Missbruk av Europeiska unionens medel **som riksdagsledamot***

Om en tjänsteman eller riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte för att skada unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten för **missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot** dömas till böter eller fängelse i högst två år.

8 b §

*Grovt missbruk av Europeiska unionens medel **som riksdagsledamot***

Om vid missbruk av Europeiska unionens medel

- 1) eftertraktas avsevärd nytta, *eller*
- 2) åsyftas särskilt kännbar olägenhet eller skada,

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten för *grovt missbruk av Europeiska unionens medel **som***

40 kap.

Om tjänstebrott

8 a §

Missbruk av Europeiska unionens medel

Om en tjänsteman eller riksdagsledamot som har i uppdrag att förvalta penningmedel eller annan egendom i detta uppdrag reserverar, anvisar, betalar ut eller använder denna egendom för ett visst ändamål i strid med egendomens syfte för att skada unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten för *missbruk av Europeiska unionens medel* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att tjänstemannen är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

Försök är straffbart.

8 b §

Grovt missbruk av Europeiska unionens medel

Om vid missbruk av Europeiska unionens medel

- 1) eftertraktas avsevärd nytta,
- 2) åsyftas särskilt kännbar olägenhet eller skada, eller
- 3) brottet begås särskilt planmässigt eller hänsynslöst,

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska tjänstemannen eller riksdagsledamoten för *grovt missbruk av Europeiska unionens medel* dömas till

Gällande lydelse

riksdagsledamot dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt tjänstemannen dessutom till avsättning.

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

På utländska tjänstemän tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden,

1) bestämmelserna i 1–3 och 14 § i detta kapitel,

2) bestämmelserna i 5 och 7–10 § i detta kapitel, om det är fråga om en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet,

3) bestämmelserna i 7 och 8 § i detta kapitel, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen.

Bestämmelserna i 1–3, 5, 7–10 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, på utländska tjänstemän som på det sätt som avses i 5 a kap. 57 § 3 mom. i polislagen eller 20 § 3 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet agerar eller använder en metod för underrättelseinhämtning på finskt territorium.

Bestämmelserna i 4, 4 a, 8 a, 8 b och 14 § i detta kapitel tillämpas även på ledamöter av utländska parlament.

Föreslagen lydelse

fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt tjänstemannen dessutom till avsättning.

Försök är straffbart.

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

På utländska tjänstemän tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden,

1) bestämmelserna i 1–3, 8 a, 8 b och 14 § i detta kapitel,

2) bestämmelserna i 5, 7, 8, 9 och 10 § i detta kapitel, om det är fråga om en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet,

3) (upphävs)

Bestämmelserna i 1–3, 5, 7, 8, 9, 10 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, på utländska tjänstemän som på det sätt som avses i 5 a kap. 57 § 3 mom. i polislagen eller 20 § 3 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet agerar eller använder en metod för underrättelseinhämtning på finskt territorium.

Bestämmelserna i 4, 4 a, 8 a, 8 b och 14 § i detta kapitel tillämpas *med undantag för avsättningspåföljden* även på ledamöter av utländska parlament.

(ny)

15 §

Straffansvar för juridiska personer

På sådant missbruk av Europeiska unionens medel, grovt missbruk av Europeiska unionens medel, tagande av muta, grovt tagande av muta, tagande av muta som riksdagsledamot och grovt tagande av muta som riksdagsledamot, som skadar eller sannolikt skadar unionens finansiella intressen som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, tillämpas vad som föreskrivs om straffansvar för juridiska personer.

Trots vad som föreskrivs i 9 kap. 1 § 2 mom. ska bestämmelserna i 1 mom. tillämpas, om den juridiska person på vars vägnar eller till vars förmån brottet har begåtts inte är en stat eller en annan offentligrättslig juridisk person när den utövar offentlig makt i samband med att brottet begås eller en offentlig internationell organisation.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 10 kap. 3 och 56 § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 10 kap. 3 § 3 mom. 6 punkten och 56 § 2 mom. 9 punkten, av dem den sistnämnda sådan den lyder i lag 452/2023, som följer:

Gällande lydelse

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Tillstånd till teleavlyssning kan också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

6) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning,

56 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

9) tagande av muta, brott mot tjänstehemlighet, missbruk av tjänsteställning, eller

Föreslagen lydelse

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Tillstånd till teleavlyssning kan också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

6) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning *eller grovt missbruk av Europeiska unionens medel*,

56 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

9) tagande av muta, brott mot tjänstehemlighet, missbruk av tjänsteställning

eller missbruk av Europeiska unionens medel,
eller

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 4, 6 och 7 mom., sådana de lyder, 4 mom. i lag 744/2023 samt 6 och 7 mom. i lag 208/2022, som följer:

Gällande lydelse

6 §

En person har rätt att få ett straffregisterutdrag som avses i 2 mom. beträffande sig själv också för att kunna verka som klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011). Då antecknas utöver de uppgifter som anges i 2 och 3 mom. ovan uppgifter om avgöranden genom vilka personen har dömts för spridning av våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen. Dessutom har personen rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv i vilket antecknas de uppgifter som nämns i 2 mom. ovan för en uppgift som avses i 28 § i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023).

Utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för bedömning av det goda anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen har dömts för olovligt bedrivande av verksamhet som värdepapperscentral enligt 8 kap. 11 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017), olovligt

Föreslagen lydelse

6 §

En person har rätt att få ett straffregisterutdrag som avses i 2 mom. beträffande sig själv också för att kunna verka som klassificerare av bildprogram enligt lagen om bildprogram (710/2011). Då antecknas utöver de uppgifter som anges i 2 och 3 mom. ovan uppgifter om avgöranden genom vilka personen har dömts för spridning av våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen. Dessutom har personen rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv i vilket antecknas de uppgifter som nämns i 2 och 3 mom. ovan för en uppgift som avses i 28 § i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023).

Utöver vad som föreskrivs i 1–5 mom. får en person ett straffregisterutdrag om sig själv för en sådan bedömning av gott anseende som avses i artikel 5.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster till företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937. I utdraget antecknas uppgifter om det beslut genom vilket personen har dömts för

1) olovligt bedrivande av verksamhet som värdepapperscentral enligt 8 kap. 11 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017) *eller* olovligt

Gällande lydelse

bedrivande av verksamhet som central motpart enligt 8 kap. 12 mom. i den lagen, kreditgivarbrott enligt 19 § 1 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016), brott vid förmedling av person-till-person-lån enligt 19 § 2 mom. i den lagen, ombudsbrott enligt 22 § i lagen om ombud för obligationsinnehavare (574/2017), gräsrotsfinansieringsbrott enligt 22 § i lagen om tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster (203/2022), olovligt ordnande av handel med finansiella instrument enligt 13 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017), hypoteksbanksbrott enligt 32 § i lagen om hypoteksbanksverksamhet (688/2010), fastighetsfondsbrott enligt 25 § i lagen om fastighetsfonder (1173/1997), kreditinstitutsbrott enligt 21 kap. 2 § i kreditinstitutslagen (610/2014), brott mot bestämmelserna om utdelning av kreditinstituts medel enligt 21 kap. 3 § i den lagen, betalningsinstitutsbrott enligt 49 § i lagen om betalningsinstitut (297/2010), aktiebolagsbrott enligt 25 kap. 1 § i aktiebolagslagen (624/2006), andelslagsbrott enligt 27 kap. 1 § i lagen om andelslag (421/2013), pantlånebrott enligt 37 § 1 mom. i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992), registeranteckningsbrott enligt 16 kap. 7 § i strafflagen, brott mot näringsförbud enligt 16 kap. 11 §, givande av muta enligt 16 kap. 13 §, grovt givande av muta enligt 16 kap. 14 §, givande av muta åt riksdagsledamot enligt 16 kap. 14 a §, grovt givande av muta åt riksdagsledamot enligt 16 kap. 14 b §, förskingring enligt 28 kap. 4 §, grov förskingring enligt 28 kap. 5 §, skattebedrägeri enligt 29 kap. 1 §, grovt skattebedrägeri enligt 29 kap. 2 §, skatteförseelse enligt 29 kap. 4 §, arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri enligt 29 kap. 4 a §, grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri enligt 29 kap. 4 b §, olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri enligt 29 kap. 4 c §, subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 5 §, grovt subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 6 §, subventionsmissbruk enligt 29 kap.

Föreslagen lydelse

bedrivande av verksamhet som central motpart enligt 12 § i det kapitlet,

2) kreditgivarbrott enligt 23 § 1 mom. i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (186/2023) eller brott vid förmedling av person-till-person-lån enligt 2 mom. i den paragrafen,

3) ombudsbrott enligt 22 § i lagen om ombud för obligationsinnehavare (574/2017),

4) gräsrotsfinansieringsbrott enligt 22 § i lagen om tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster (203/2022),

5) olovligt ordnande av handel med finansiella instrument enligt i 13 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017),

6) hypoteksbanksbrott enligt 48 § i lagen om hypoteksbanker och säkerställda obligationer (151/2022),

7) fastighetsfondsbrott enligt 25 § i lagen om fastighetsfonder (1173/1997),

8) kreditinstitutsbrott enligt 21 kap. 2 § i kreditinstitutslagen (610/2014) eller brott mot bestämmelserna om utdelning av kreditinstituts medel enligt 3 § i det kapitlet,

9) betalningsinstitutsbrott enligt 49 § i lagen om betalningsinstitut (297/2010),

10) aktiebolagsbrott enligt 25 kap. 1 § i aktiebolagslagen (624/2006),

11) andelslagsbrott enligt 27 kap. 1 § i lagen om andelslag (421/2013),

12) pantlånebrott enligt i 37 § 1 mom. i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992),

13) brott enligt strafflagen enligt följande:

a) registeranteckningsbrott enligt 16 kap. 7 §, brott mot näringsförbud enligt 16 kap. 11 §, givande av muta enligt 16 kap. 13 §, grovt givande av muta enligt 16 kap. 14 §, givande av muta åt riksdagsledamot enligt 16 kap. 14 a § eller grovt givande av muta åt riksdagsledamot enligt 16 kap. 14 b §,

b) förskingring enligt 28 kap. 4 § eller grov förskingring enligt 28 kap. 5 §,

c) skattebedrägeri enligt 29 kap. 1 §, grovt skattebedrägeri enligt 29 kap. 2 §, skatteförseelse enligt 29 kap. 4 §, arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri enligt 29 kap. 4 a §, grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri

Gällande lydelse

7 §, grovt subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 a §, marknadsföringsbrott enligt 30 kap. 1 §, konkurrensbrott enligt 30 kap. 2 §, konsumentkreditbrott enligt 30 kap. 3 §, givande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 7 §, grovt givande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 7 a §, tagande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 8 §, grovt tagande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 8 a §, bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 §, grovt bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 a §, bokföringsbrott av oaktsamhet enligt 30 kap. 10 §, revisionsbrott enligt 30 kap. 10 a §, häleri enligt 32 kap. 1 §, grovt häleri enligt 32 kap. 2 §, yrkesmässigt häleri enligt 32 kap. 3 §, häleri av oaktsamhet enligt 32 kap. 4 §, penningtvätt enligt 32 kap. 6 §, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, stämpling till grov penningtvätt enligt 32 kap. 8 §, penningtvätt av oaktsamhet enligt 32 kap. 9 §, finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §, finansiering av ett terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 b §, bedrägeri enligt 36 kap. 1 §, grovt bedrägeri enligt 36 kap. 2 §, försäkringsbedrägeri enligt 36 kap. 4 §, missbruk av förtroendeställning enligt 36 kap. 5 §, penningförfalskning enligt 37 kap. 1 §, grov penningförfalskning enligt 37 kap. 2 §, lindrig penningförfalskning enligt 37 kap. 3 §, förberedelse till penningförfalskning enligt 37 kap. 4 §, användning av falska pengar enligt 37 kap. 5 §, innehav av falska pengar enligt 37 kap. 6 §, spridning av penningimitation enligt 37 kap. 7 §, betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 8 §, grovt betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 9 §, förberedelse till betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 11 §, sekretessbrott enligt 38 kap. 1 §, oredlighet som gäldenär enligt 39 kap. 1 §, grov oredlighet som gäldenär enligt 39 kap. 1 a §, gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 2 §, grovt gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 3 §, gäldenärssvek enligt 39 kap. 4 §, gynnande av borgenär enligt 39 kap. 6 §, tagande av muta enligt 40 kap. 1 §, grovt tagande av muta enligt 40 kap. 2 §, mutförseelse enligt 40 kap. 3 §, tagande av muta som riksdagsledamot

Föreslagen lydelse

enligt 29 kap. 4 b §, olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri enligt 29 kap. 4 c §, subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 5 §, grovt subventionsbedrägeri enligt 29 kap. 6 §, subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 § eller grovt subventionsmissbruk enligt 29 kap. 7 a §,

d) marknadsföringsbrott enligt 30 kap. 1 §, konkurrensbrott enligt 30 kap. 2 §, konsumentkreditbrott enligt 30 kap. 3 §, givande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 7 §, grovt givande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 7 a §, tagande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 8 §, grovt tagande av muta i näringsverksamhet enligt 30 kap. 8 a §, bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 §, grovt bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 a §, bokföringsbrott av oaktsamhet enligt 30 kap. 10 § eller revisionsbrott enligt 30 kap. 10 a §,

e) häleri enligt 32 kap. 1 §, grovt häleri enligt 32 kap. 2 §, yrkesmässigt häleri enligt 32 kap. 3 §, häleri av oaktsamhet enligt 32 kap. 4 §, penningtvätt enligt 32 kap. 6 §, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, stämpling till grov penningtvätt enligt 32 kap. 8 § eller penningtvätt av oaktsamhet enligt 32 kap. 9 §, f) finansiering av ett terroristbrott enligt 34 a kap. 5 §, finansiering av en terrorist enligt 34 a kap. 5 a § eller finansiering av terroristgrupp enligt 34 a kap. 5 b §,

g) bedrägeri enligt 36 kap. 1 §, grovt bedrägeri enligt 36 kap. 2 §, försäkringsbedrägeri enligt 36 kap. 4 § eller missbruk av förtroendeställning enligt 36 kap. 5 §,

h) penningförfalskning enligt 37 kap. 1 §, grov penningförfalskning enligt 37 kap. 2 §, lindrig penningförfalskning enligt 37 kap. 3 §, förberedelse till penningförfalskning enligt 37 kap. 4 §, användning av falska pengar enligt 37 kap. 5 §, innehav av falska pengar enligt 37 kap. 6 §, spridning av penningimitation enligt 37 kap. 7 §, betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 8 §, grovt betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 9 § eller förberedelse till betalningsmedelsbedrägeri enligt 37 kap. 11 §,

i) sekretessbrott enligt 38 kap. 1 §,

Gällande lydelse

enligt 40 kap. 4 §, grovt tagande av muta som riksdagsledamot enligt 40 kap. 4 a §, missbruk av Europeiska unionens medel *som riksdagsledamot* enligt 40 kap. 8 a §, grovt missbruk av Europeiska unionens medel *som riksdagsledamot* enligt 40 kap. 8 b §, värdepappersmarknadsbrott enligt 51 kap. i strafflagen, investeringstjänstbrott enligt 16 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster (747/2012) eller brott mot bestämmelserna om utdelning av värdepappersföretags medel enligt 16 kap. 4 § i den lagen, placeringsfundsbrott enligt 27 kap. 4 § 1 mom. i lagen om placeringsfonder (213/2019), sparbanksbrott enligt 127 § i sparbankslagen (1502/2001) eller för AIF-brott enligt 22 kap. 5 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014). *I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka han eller hon med stöd av bestämmelser som har gällt före ikraftträdandet av de ovannämnda bestämmelserna har dömts för ett brott som motsvarar en gärning som nämns ovan.*

När ett utdrag som avses i 1–6 mom. begärs ska ändamålet uppges. Ett utdrag som avses i 2–6 mom. ges endast till den som utdraget gäller.

Föreslagen lydelse

j) oredlighet som gäldenär enligt 39 kap. 1 §, grov oredlighet som gäldenär enligt 39 kap. 1 a §, gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 2 §, grovt gäldenärsbedrägeri enligt 39 kap. 3 §, gäldenärssvek enligt 39 kap. 4 § eller gynnande av borgenär enligt 39 kap. 6 §,

k) tagande av muta enligt 40 kap. 1 §, grovt tagande av muta enligt 40 kap. 2 §, mutförseelse enligt 40 kap. 3 §, tagande av muta som riksdagsledamot enligt 40 kap. 4 §, grovt tagande av muta enligt 40 kap. 4 a §, missbruk av Europeiska unionens medel enligt 40 kap. 8 a § eller grovt missbruk av Europeiska unionens medel enligt 40 kap. 8 b §,

l) värdepappersmarknadsbrott som avses i 51 kap.,

14) brott mot bestämmelserna om investeringstjänstbrott enligt 16 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster (747/2012) eller brott mot bestämmelserna om utdelning av värdepappersföretags medel enligt 4 § i det kapitlet,

15) placeringsfundsbrott enligt 27 kap. 4 § 1 mom. i lagen om placeringsfonder (213/2019),

16) sparbanksbrott enligt 127 § i sparbankslagen (1502/2001),

17) AIF-brott enligt 22 kap. 5 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014).

I ett i 6 mom. avsett utdrag antecknas också uppgifter om ett beslut genom vilket en person med stöd av bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av de bestämmelser som nämns i det momentet har dömts för ett brott som motsvarar den gärning som nämns i det momentet. När ett utdrag som avses i 1–6 mom. begärs ska det ändamål för vilket utdraget behövs uppges. Ett utdrag som avses i 2–6 mom. ges endast till den som utdraget gäller.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 13 a § i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lagring av straffregisteruppgifter och om utlämnande av sådana uppgifter mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (214/2012) 13 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 73/2023, som följer:

Gällande lydelse

13 a §

Införande av uppgifter i Ecris-TCN-systemet

Rättsregistercentralen ska i en sådan uppgiftspost enligt artikel 5 i förordningen som centralen skapat i ett i förordningen avsett system för identifiering av medlemsstater, nedan Ecris-TCN-systemet, i fråga om sådana i artikel 3.7 i förordningen avsedda tredjelandsmedborgare som dömts för brott föra in

1) i straffregistret antecknade uppgifter som nämns i 2 § 3 mom. 1 punkten i straffregisterlagen samt pseudonymer eller alias, om Rättsregistercentralen har tillgång till dem, och den dömande medlemsstatens kod,

2) i bötesregistret antecknade uppgifter om den dömdes namn, personbeteckning eller, om personbeteckningen inte är känd, födelseid och medborgarskap samt i fråga om avgöranden som har antecknats i bötesregistret uppgifter i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem om den dömdes födelsestat och födelseort, kön, eventuella tidigare namn samt pseudonymer eller alias, om Rättsregistercentralen har tillgång till dem, och den dömande medlemsstatens kod,

Föreslagen lydelse

13 a §

Införande av uppgifter i Ecris-TCN-systemet

Rättsregistercentralen ska i en sådan uppgiftspost enligt artikel 5 i förordningen som centralen skapat i ett i förordningen avsett system för identifiering av medlemsstater, nedan *Ecris-TCN-systemet*, i fråga om sådana i artikel 3.7 i förordningen avsedda tredjelandsmedborgare *och sådana medborgare i en medlemsstat som även är medborgare i ett tredjeland*, som dömts för brott föra in

1) i straffregistret antecknade uppgifter som nämns i 2 § 3 mom. 1 punkten i straffregisterlagen samt pseudonymer eller alias, om Rättsregistercentralen har tillgång till dem, och den dömande medlemsstatens kod,

2) i bötesregistret antecknade uppgifter om den dömdes namn, personbeteckning eller, om personbeteckningen inte är känd, födelseid och medborgarskap samt i fråga om avgöranden som har antecknats i bötesregistret uppgifter i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem om den dömdes födelsestat och födelseort, kön, eventuella tidigare namn samt pseudonymer eller alias, om Rättsregistercentralen har tillgång till dem, och den dömande medlemsstatens kod,

Gällande lydelse

3) uppgifter om fingeravtryck som har tagits med stöd av 9 kap. 3 § 1 och 3 mom. samt 3 a § i tvångsmedelslagen (806/2011).

Föreslagen lydelse

3) uppgifter om fingeravtryck som har tagits med stöd av 9 kap. 3 § 1 och 3 mom. samt 3 a § i tvångsmedelslagen (806/2011).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 1 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 670/2014, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

Åklagaren får på eget eller en parts initiativ vidta åtgärder för att lägga fram ett domsförslag och för att det ska behandlas i en rättegång som avses i 5 b kap., om

1) det för det misstänkta brottet inte föreskrivs strängare straff än fängelse i sex år och det inte är fråga om brott som avses i 20 kap. 1, 4, 5, 6, 8 a eller 8 b § eller 21 kap. 4, 5, 6 a eller 7–15 § i strafflagen (39/1889), och

Föreslagen lydelse

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

Åklagaren får på eget eller en parts initiativ vidta åtgärder för att lägga fram ett domsförslag och för att det ska behandlas i en rättegång som avses i 5 b kap., om

1) det för det misstänkta brottet inte föreskrivs strängare straff än fängelse i sex år och det inte är fråga om brott som avses i 20 kap. 1, 3–5, 9, 14, 16 eller 18 § eller 21 kap. 4, 5, 6 a eller 7–15 § i strafflagen (39/1889), och

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 6 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 2 kap. 6 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1181/2014, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 kap.

Vilka som deltar i förundersökning

Vilka som deltar i förundersökning

6 §

6 §

Biträde och stödperson

Biträde och stödperson

I fråga om rätten att anlita ett biträde vid förundersökningen, en framställning till domstolen om att ett biträde eller en stödperson ska förordnas samt biträdets behörighet när det gäller någon annan person som har varit föremål för ett koppleribrott som avses i 20 kap. 9 eller 9 a § i strafflagen (39/1889) än en målsägande tillämpas 4 kap. 10 § i denna lag. I fråga om rätten för ett biträde och en stödperson för en sådan person att vara närvarande när huvudmannen förhörs tillämpas vad som i 7 kap. 12 § föreskrivs om en parts biträde och den som förordnats till stödperson för en målsägande.

I fråga om rätten att anlita ett biträde vid förundersökningen, en framställning till domstolen om att ett biträde eller en stödperson ska förordnas samt biträdets behörighet när det gäller någon annan person som har varit föremål för ett koppleribrott som avses i 20 kap. *10 eller 11* § i strafflagen (39/1889) än en målsägande tillämpas 4 kap. 10 § i denna lag. I fråga om rätten för ett biträde och en stödperson för en sådan person att vara närvarande när huvudmannen förhörs tillämpas vad som i 7 kap. 12 § föreskrivs om en parts biträde och den som förordnats till stödperson för en målsägande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om näringsförbud

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om näringsförbud (1059/1985) 3 § 3 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag
1179/2014, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Förutsättningarna för näringsförbud

Dessutom kan en person som avses i 2 §
meddelas näringsförbud, om han eller hon vid
drivandet av rörelse har gjort sig skyldig till

3) ett brott som har riktat sig mot en person
som är yngre än 18 år och som är straffbart
enligt 20 kap. 9 eller 9 a § i strafflagen eller
försök eller medverkan till ett sådant brott,

Föreslagen lydelse

3 §

Förutsättningarna för näringsförbud

Dessutom kan en person som avses i 2 §
meddelas näringsförbud, om han eller hon vid
drivandet av rörelse har gjort sig skyldig till

3) ett brott som har riktat sig mot en person
som är yngre än 18 år och som är straffbart
enligt 20 kap. *10 eller 11* § i strafflagen eller
försök eller medverkan till ett sådant brott,

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 5 kap. 28 och 54 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 28 § 3 mom. och 54 § 2 mom. 9 punkten, av dem 54 §
2 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 492/2023, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

28 §

*Täckoperationer och förutsättningar för
sådana*

Polisen får rikta en datanätsbaserad täckoperation mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller om det är fråga om ett brott som avses i 17 kap. 19 § i strafflagen.

54 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

28 §

*Täckoperationer och förutsättningar för
sådana*

Polisen får rikta en datanätsbaserad täckoperation mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

54 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

Gällande lydelse

9) tagande av muta, brott mot tjänsthemlighet, missbruk av tjänsteställning, eller

Föreslagen lydelse

9) tagande av muta, brott mot tjänsthemlighet, *missbruk av tjänsteställning eller missbruk av Europeiska unionens medel*, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .